

BØRNETEATER

NUMMER 99 • NOVEMBER 1996

avisen

Johansens jern-næve

Den københavnske kulturborgmester har med et snuptag fjernet al tilskud til seks små storbyteatre – ud fra en søu kalkule om, at Teaterrådet måske vil redde dem Side 2-3

Ni år med Ramløse

Han har helt officielt talt det gode børneteaters sag i Danmark og resten af verden som henholdsvis sekretariatsleder på Teatercentrum i ni år og generalsekretær for ASSITEJ gennem 6 år. Nu har Michael Ramløse sagt farvel til begge poster Side 10-11

Givtig udflugt

De nordiske lande fik stort set, hvad de kom efter, da ASSITEJ's 12. verdenskongres blev afviklet i den russiske by Rostov Side 12-13

Hurlumhej i Horsens

Teatergruppen Gadesjakkets stort anlagte »Thor og Tjalfe Menneskesøn« (billedet – anmeldelse side 8) buldrede og bragede sig i fin stil gennem børneteaterfestivalen i Horsens, ledsaget af mere end 130 andre forestillinger. Den velorganiserede festival lægger kursen om fra næste år, men beholder Horsens Børneteaterpris, der i år blev uddelt for første gang

Side 5 – samt anmeldelser side 6-9

FOTO: LEIF HANSEN

En hel Sahl til Teatercentrum

UBOT – Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater – har udpeget den nye sekretariatsleder på Teatercentrum. Det blev den 41-årige **Hans Jørgen Sahl**, der har et stort kendskab til børneteaterområdet efter at have været administrator/administrativ leder på Gruppe 38 i Århus gennem ti år. Desuden har han bl.a. været bestyrelsesmedlem i Børneteatersammenslutningen og en meget aktiv panel- og diskussionsdeltager i diverse konferencer, hvor børnekultur og -teater har været på programmet. Han har skrevet en række artikler i Børneteateravisen og har også en kort periode virket som teateranmelder ved Det Fri Aktuelt.

Hans Jørgen Sahl, der er uddannet cand. mag. med dansk som hovedfag og dramaturgi som bifag, tiltræder ved årsskiftet, hvor han afløser Michael Ramløse.

Udover de faste opgaver, ikke mindst med at arrangere festivalerne, vil Hans Jørgen Sahl arbejde for at videreudvikle synlighedsniveauet af børneteaterområdet såvel i forhold til det primære publikum som politikere, medier og andre meningsdannere, og her kommer en robust udadvendthed, kombineret med den såkaldte Tillægsuddannelse ved Danmarks Journalisthøjskole, svært tilpas.

Blandt den kommende sekretariatsleders øvrige programklæringer er ønsket om at samle organisationerne på området; primært Dansk ASSITEJ, Børneteatersammenslutningen og Foreningen Af Små Teatre.

Hans Jørgen Sahl – bliver ny sekretariatsleder på Teatercentrum

Tom Jacobsen og Pierre Miehe-Renard i en af deres seneste udskejelser: »Et eventyrligt møde«, hvor de spiller henholdsvis H.C. Andersen og Søren Kierkegaard. Foto: Brita Fogsgaard

Årets Børneteaterpris

Danmarks Teaterforeninger havde i weekenden 15.-17. november deres årlige seminar, hvor bl.a. Teaterrådet sammen med deltagerne skulle diskutere: »Hvad er godt teater?... Teaterforeningernes medlemmer mener, at det er bl.a. det, som **Tom Jacobsen** og **Pierre Miehe-Renard** fra Teatret Vestvolden har præsteret gennem mange år. I hvert fald fik de to Årets Børneteaterpris for deres store indsats og engagement i dansk børneteater. De to har tidligere trådt deres kunstneriske børnesko hos bl.a. Fiolteatret, men har nu i mange sæsoner været at finde hos egnsteatret i Hvidovre. Også DT's anden årlige pris, Turneteaterprisen, fik i år en person som modtager, idet **Francesco Christofoli** – mangeårig leder af Den Jydske Opera – fik prisen som tak for de mange store initiativer, herunder vel ikke mindst Wagner-mammuten Ringen som han har beriget århusianerne og øvrige danskere med.

Kynisme

En nedprioritering af børneteaterområdet er et af resultaterne af, at den københavnske kulturborgmester har ladet seks københavnske små storbyteatre sejle deres egen sø – for kynisk at satse på, at Teaterrådet og kulturministeren vil agere redningsplanke

Af Carsten Jensen

Det var vist djævelens værk, den københavnske præst og kulturborgmester Jens Johansen stod fadder til, da han ved offentliggørelsen af fordelingen af støtte til de små storbyteatre for den kommende treårs periode med et snuptag fratog seks københavnske småteatre den fremtidige kommunale støtte fra 1. januar 1997 at regne.

Anemoneteatret, Grønnegårdsteatret, Holland House, Hotel Pro Forma, Kaleidoskop og Mammutteatret risikerer dermed alle lukning.

Der er i alle seks tilfælde tale om teatre med store kvaliteter, og trods pastor Johansens erklæring om, at han har »lagt vægt på at sikre et varieret teaterudbud i København og på at bevare de små stationære scener« (J-P 17.10) ligner det både en kynisk politisk satsning og en klar nedprioritering af børneteaterområdet.

Fx. er Hotel Pro Forma og Mammutteatret så markante og nyskabende teatre, at kulturborgmesteren givet regner med Teaterrådets økonomiske indgriben, ligesom han – dog uden dækning i bestyrelsen – på det nærmeste har lovet Grønnegårdsteatret optagelse i Det Storkøbenhavnske Teaterfællesskab (DST).

Anemoneteatret har fået lovning på ekstraordinær økonomisk hjælp i for-

året, men det reelle fravalg af det succesrige børneteater med en af Københavns bedste stationære scener betyder, at borgmesteren kanalisere 800.000 kroner over til voksenteatret: Københavns kommune tager Anemoneteatrets hidtidige tilskud på 1,2 mio. kr., men lader blot 400.000 kr. tilflyde andre børneteatre (Det Lille Teater og Zangenbergs Teater får hver 200.000 kr. ekstra).

Teaterråd vil ikke rydde op efter Johansen

I alt betyder fjernelsen af tilskuddet til de seks teatre, at der frigøres 4,1 mio. kommunale støttekrone. Heraf får Cafeteatret hovedparten, nemlig 2,9 mio. kr., så de næste tre sæsoner har et årligt produktionstilskud på 4,2 mio. kr. Til gengæld ryger Teaterrådets »fast« tilskud på 2,4 mio. kr. årligt, altså en tilsyneladende opskrivning på en halv million – men den fik Cafe Teatret sidste år via tips- og lottomidlerne, så der er reelt tale om status quo.

En del af disse økonomiske fiks-fakserier (se skemaet) er et led i Teaterrådets erklærede ønske om gennemskuelighed, dvs. at hvert teater kun bør have én støttekilde. Problemet her og nu i København er, at flere hidtil støttede risikerer slet ikke at have nogen...

Teaterrådet har nu mindst de 2,4 millioner tidligere Cafeteater-kroner at gøre godt med, men i kulissen venter også Fair Play og Artibus, ligesom rådet kan tænkes hellere at ville leve op til målsætningen om at være fødselshjælper for helt nye og interessante teatre.

Og selvom kulturborgmester Johansen offentligt har erklæret, at

Alt for bredt kulturforsøg

Teaterrådet advarer i et åbent brev om, at så mange regioner agter at deltage i de regionale kulturforsøg, at teaterlovens paragraffer om de små storbyteatre er totalt undermineret. Hvis også København og Frederiksberg som ventet indgår i forsøgsordningen, vil bekendtgørelsen om de små storbyteatre kun gælde for teatrene Jomfru Ane og Jako Bole i Aalborg. Og rådet frygter efterfølgende, at så bredt kulturforsøgene er så irreversibelt og samtidig ødelægger en kulturøkonomi, der er bygget op i kommunerne gennem 25 år.

han via møder med Teaterrådet har aftalt fordelingen af midler og hvordan de fritstillede skal reddes, så afviser Rådet, at man har taget stilling eller givet til-sagn. Teaterrådsformand Litten Hansen har udtalt, at man højest kan redde tre af de berørte teatre, selvom alle

FOTO: PER DAUGAARD

Den tidligere præst og nuværende kulturborgmester Jens Johansen har iværksat nogle ukristelige påfund for det københavnske teaterliv, som gør det tvivlsomt, om julehyggen vil indfinde sig hos Anemoneteatret og de fem øvrige udstødte små storbyteatre. Anemoneteatret spiller frem til 22. december »Når du ser et stjernesud« – og mon ikke ønsket er en økonomisk sikring af fremtiden. Men det bliver altså ikke fra Johansens prædikestol, at den slags løfter gives...

Refusion i venteposition

Kulturministeren fastholder tilsyneladende, at den reviderede refusionsordning for køb af børneteater skal træde i kraft ved årsskiftet. Det til trods for at ingen af de implicerede parter endnu har set en bekendtgørelse og at udvalget, der skal vurdere og godkende teatergruppernes ret til refusion, ikke er nedsat.

Den nye ordning er som bekendt tænkt som et instrument, der skal eliminere dårligt børneteater ved at kvalitetsvurdere de enkelte teatre og deres forestillinger ud fra subjektive kriterier i stedet for de nuværende omsætnings- og uddannelsesmæssige kriterier. En arbejdsgruppe har foreslået, at dette kvalitetsudvalg kommer til at bestå af fem personer, hvoraf de tre udpeges af Teaterrådet og de sidste to af UBOT.

Børneteatersammenslutningen, der trods intern murren har støttet lovændringen, er utilfreds med den manglende information og foreslår, at den nye ordnings ikrafttræden udskydes.

Teaterstøtte (i tusinde kroner/pr. år)

Teater	København Tilskud 96	København Tilskud 97-99	Teaterrådet Tilskud 96
Cafeteatret	1.300	4.200	2.400
Dansescenen	2.500	2.750	140
FAR302	1.000	2.000	550
Husets Teater	4.100	4.126	0
Kanonhallen	4.100	5.000	160
Røde Kro Teater	1.700	1.700	0
Teatret ved Sorte Hest	1.100	1.200	350
Comedievognen/Brosenerne	300	300	1.900
Zangenbergs Teater	1.200	1.400	0
Marionetteatret	785	785	0
Zeppelin	2.050	2.050	0
Det Lille Teater	2.100	2.300	0
Kaleidoskop	1.000	0	325
Mammutteatret	600	0	1.000
Hotel Pro Forma	500	0	1.150
Holland House	300	0	260
Grønnegårdsteatret	300	0	0
Anemoneteatret	1.200	0	309

BØRNETEATER

avis

- UDGIVER: Teatercentrum i Danmark, Frederiksborggade 20, 3 1360 København K. Tlf. 33 15 69 00 • Fax 33 13 14 39
- REDAKTION: Carsten Jensen (ansvarshavende)
- LAYOUT: PH Grafik - tlf. 53 57 44 74
- TRYK: Trykcentralen Fyn A/S
- DISTRIBUTION: Børneteateravisen (4 numre årligt) samt Den Røde Brochure (udkommer i april) sendes gratis til alle institutioner, skoler og andre potentielle aftagere af børneteater. Private abonnenter betaler 98 kroner årligt. Bestilling og afbestilling foretages skriftligt til Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring og udeblevne numre rettes i første omgang til det lokale postkontor.
- DEADLINE: Næste nummer udkommer i marts – med deadline 1. marts. Annoncer aftales en uge før deadline. Redaktionen af dette nummer er afsluttet 10. november.

FOTO: ELISABETH RØNDE KRISTENSEN

Anemoneteatret

Anemoneteatret blev grundlagt i 1984 af Lisbet Liepschitz og Albert Nielsen. Det er et børne- og familieteater med stationær scene, gæstespil og egen turnevirksomhed. Budget 3,3 mio. kr. og en belægningsprocent tæt ved de 100 procent. Som egnteater modtager Anemoneteatret i indeværende sæson 1,2 mio. kr. og Københavns kommune har bevilget de sidste 600.000 kroner til forårssæsonen.

Anemoneteatrets skæbne afhænger nu af Teaterrådets velvilje, men rådet offentliggør tidligst sin støtteliste til februar.

Set i fremtidsperspektivet vurderer Anemoneteatrets Albert Nielsen, at der næppe er er de store muligheder for senere at genoptage »samarbejdet« med Københavns kommune. Et møde med kulturborgmester Johansen kastede blot et intetsigende »hold kampgejsten ved lige«. Han havde ikke diskuteret Anemoneteatret med Teaterrådet, og havde kun et »jo, måske« at svare til spørgsmålet om, hvorvidt han ikke burde have gjort det for at hjælpe teatret.

Johansen forsvare sig med, at det er det »politiske bagland«, der har besluttet den lille teatermassakre, men dette bagland har det ikke været muligt at få defineret.

Anemoneteatret kan heller ikke bruge Jytte Hildens »hold modet oppe« til meget, så de aktuelle planer går på at få nedsat den 400.000 kroner store husleje til KUC – og måske på længere sigt undersøge, om der dog ikke skulle være brug for et fint lille stationært børneteater i Det Storkøbenhavnske Teaterfællesskab engang efter år 2000...

seks har den fornødne kvalitet. Og i det hele taget synes Teaterrådet meget utilpas ved Johansens forsøg på at bruge rådet som økonomisk fejlblad. De seks teatre har rendt kulturborgmesteren, Teaterrådet og kulturministeren på dørene og flere udtrykker forsigtig optimisme, men i skrivende stund er studehandlerne altså endnu ikke på plads.

Teatrene er primært kommet i klemme som følge af den nye teaterlov om små storbyteatre, og kulturminister Jytte Hilden (S) har stillet en pose frelsende penge i udsigt. Hun vil enten søge at få frigivet de ca. 1,4 mio. kroner fra Det Storkøbenhavnske Teaterfællesskabs slumrende ABC-pulje eller – hvis dette er juridisk umuligt – at finde halvanden til to millioner kroner andetsteds.

Det er så tanken at lade Teaterrådet forestå uddelingen af ekstrapuljen efter nytår, men dels er pengene altså ikke fundet endnu og dels er rådet som nævnt næppe overbegeistret for at lege ekspeditionskontor med øremærkede penge.

I mellemtiden er Hotel Pro Forma gået i betalingsstandsning, Kaleidoskop har aflyst forestillinger og Holland House har opsagt sit lejemål.

Teaterorganisationer, fagfolk og kulturpolitikere raser over kulturborgmester Johansens jorden af det københavnske teaterliv. I en fælleserklæring fra Dansk Skuespillerforbund, Teater teknikerforbundet, Sammenslutningen af Danske Scenografer, Foreningen af Danske Sceneinstruktører og Danske Dramatikeres Forbund kaldes det »teaterpolitik med hovedet nedad«, mens Børneteatersammenslutningen bl.a. kalder behandlingen af Anemoneteatret for kommunalt løftebrud. Baggrunden er, at Anemoneteatret – sammen med Kanonhallen, Røde Kro Teater og Husets Teater – i juli 95 blev overflyttet fra KUC-regi til kulturborgmesterens 1. magistrat under den udtrykkelige forudsætning, at de pågældende teatre ikke blev ringere stillet. Det gjorde de altså heller – det første år.

Lenses Lommeuld

Af Bjørn Lense-Møller

Hamlet siger i 2. akt: »I could be bounded in a nutshell and count myself a king of infinite space«.

Vi render alle rundt i nøddeskaller af uvidenhed, fordomme, ubegrundet selvbevidsthed og mener derfra at have styr på hele verden. Det kan godt gøre ondt, men intet er så sundt som at få slået hul på skallen, få beskyttelsen til at falde af, se verden uden polariserende, farvede briller. Det kan ske på flere måder, hvoraf jeg vil interessere mig for to i denne sammenhæng: Gode sammenstød med kunst og med virkeligheden. Det sidste allerbedst ved at rejse. »At rejse er at leve«, som H.C. Andersen sagde.

Jeg har i hele oktober rejst gennem en god bid af Australien, fra Darwin i nord over Alice Springs, Ayers Rock, Sidney til Tasmanien og godt nordover ad østkysten. Et gammelt ønske om at komme helt over på den anden side af kloden. Den rejse vil jeg med redaktørens tilladelse bruge som udgangspunkt for mine småfilosofiske overvejelser denne gang.

Verdens mindste kontinent er meget stort, virker endda større, fordi der bor så få mennesker – 15 millioner. Det rækker over flere klimazoner, har al slags landskab, en forunderlig dyre- og planteverden præget af den lange isolation fra kontinenterne gik i drift.

Paul Valéry har et sted sagt: »At se er at glemme navnet på den ting, man iagttager«. Dernede møder man ting, man aldrig har kendt navnet på. Nogen fortæller én et navn, men det er med sanserne, man langsomt begriber noget om tingens egenskaber og får et forhold til den. Man står om natten og kigger ud i et univers, man ikke engang har et Karlsvogns orienteringsforhold til. Verden er ny!

Nogle ting, man ser, må kæmpe mod den spærrende forhåndsofattelse, man via billeder og beretninger har fået af dem. Hver dag står tusinder af turister på Louvre og ser på Mona Lisa og konstaterer, at det godt nok ligner reproduktionerne. Måske bemærker man det virkelige format, men hvem ser billedet? Er der et mere fotograferet sted i Australien end Ayers Rock? Denne kæmpesten, som dejsede omkuld engang i et hav, og nu ligger og gløder i lyset, tung og mystisk.

Der står man så for at se den slukkes i solnedgangen og næste morgen for at se den tage form under den stigende sol. Jo, det er da flot, men ikke alene skal man slås med alle billederne. Der er et par tusinde andre motoriserede turister, som spiser og drikker champagne og snakker. Den stejle tur op på den giver heller ikke rigtigt noget. De oprinde-

lige folk bryder sig ikke om, at den bestiges, men alligevel er der en strøm af menneskemyrer op og ned ad en sti med et for de fleste nødvendigt gelænder. På sletten er det ret stille, men kommer man lidt op, møder man en meget hidsig vind, som om klippen ville rense sig for det menneskelige utoj. Nogle er i tidens løb blæst ned, men for de gamle, som faldt, er der nye overalt. En helligdom i turismens vold. Og de oprindelige folk er blevet afhængige af pengene. Det er først ved en vandring langs dens sider, hvor man møder huler, som ikke må betrædes og end ikke fotograferes p.g.a. deres hellige betydning for de nulevende, oprindelige folk, at den for alvor tager én. Ja, måske begyndte verdens skabelse her, som de oprindelige mener.

Europæerne, som kom hertil, har her som andre steder i verden opført sig som grusomme idioter. På Tasmanien, hvis natur i modsætning til store dele af fastlandet har budt ideelle livsvilkår for en jæger- og samlerbefolkning, blev befolkningen totalt udryddet dels ved regulær jagt og dels ved sædvanlig, dræbende missionærsmorg for de stakels vilde. Øen må have været et paradys.

En stor aboriginal kunstner og forkæmper for deres rettighed til landet, som døde i 1987, fortæller i en selvbiografi, hvordan de lod, som de var kristne, men ikke ville være det, »for vi lever det liv, de hvide vil lære os«. Underforstået – i modsætning til dem.

Hele dette dystre kapitel af historien får nu det ironiske tilføj, at nutiden har opdaget, at den eneste interessante fortid man har og har at byde på, er den som knytter sig til de oprindelige folk og deres nulevende efterkommeres kultur.

Det har ført til en række forbedringer i aboriginalernes vilkår, men samtidig fanges de ind af den for dem kultur-fremmede kommerzialisme. Meget af den jord, de genvinder retten til, udlejes til nationalparker, som kan ende i det grotesk effektive turisthalløj omkring Ayers Rock. Deres fascinerende billedsprog lever videre dels under dyre galleriers pleje og indtægt og dels i en masseproduktion af turistmæssig kitsch, som flyder overalt. I al dette er de ikke selv til at få øje på. Man ser mest til dem i små grupper under træer i parker, hvor de til forveksling ligner vore identitetsløse grønlændere og andre bistandsklienter. Et sørgeligt tab af menneskelig værdighed og af seriøsitet i de kunstneriske udtryk for tilværelsens kræfter.

Måtte det teater, vi laver, være en øjenåbner og vove dristigt at balancere hen over kommerzialismens kløfter!

Harsløf fortsætter

I næste måned flytter Statens Teaterskole til nye og større lokaler på Holmen, men rektor bliver den samme. Kulturminister Hilden valgte nemlig at genudnævne Olaf Harsløf på posten som leder af skolen. Harsløf, der blandt meget andet har været rektor for Rytmisk Musik-konservatorium og Det Frie Gymnasium, har været teaterskolens rektor i fem år og i den tid skabt ro om skolen, samtidig med at skolens faglige niveau er hævet.

Pris til gammel Mariehøne

Landsforeningen Læbe-Ganespalte uddelte i slutningen af september LLG-prisen for sjette gang. Prisen, der er på 5000 kroner, gik til direktør Kaj Friis-Christensen, der hædres for sin indsats som legeonkel og børnepasser under foreningens landsmøder.

Kaj Friis-Christensen har bl.a. en fortid som bestyrelsesmedlem i BTS, mens han var energisk administrator hos Mariehønen – og før den tid havde han sit eget Pling Plong Teater, der også gjorde sig i pædagogiske legestuer.

Det glade vanvid

Foreningen Karneval i København håber til næste års fastelavnsarrangement at lave et »alle skabningers og alle verdens folkeslags optog«. Et håbets optog, kalder arrangørerne det i ideoplægget, og håbet er selvfølgelig også, at så mange forskellige grupperinger som muligt deltager. Dette års optog talte ca. 1200 deltagere i form af teaterfolk, gøglere og musikere.

Arrangementet, der har fået titlen »Det Glade Vanvid«, finder sted lørdag den 8. februar med start på Christiansborg Ridebane, hvorefter et stort og fantasifuldt folke-fastelavns-optog vil bevæge sig rundt i de centrale gader i København.

Der slutes af med en koncert i Christian Firtals gamle ridehus på Christiansborg med New Jungle Orchestra under ledelse af Pierre Dørge.

Projektleder Bjørn Hernes håber, at en masse teatergrupper, gøglere, akrobater, musikere m.fl. vil melde sig

under optogets faner. Eventuelt interesserede kan – hurtigst muligt – henvende sig til Bjørn Hernes, Foreningen Karneval i København, Tietgensgade 31, 1704 København V, Tlf. 33 93 95 99.

Operapris til Rimfaxe

Netop som man troede, at Rimfaxe Teater var gået til de evige scener, meddeler teaterleder Bendtsen, at teatret har fået tildelt Operaens Venners pris for 1996 – som »anerkendelse for en påskønnelsesværdig indsats for specielt børne- og familieoperaen i Danmark«, som det hedder på diplommet, der ledsages af 10.000 kroner.

Prisen gives primært for Rimfaxes produktion af to nyskrevne operaer for børn, »Fyrstjet« og »Don Quixote – Den gale Bager«.

Hans Rønne – modtager af Danmarks største teaterlegat)

Blandt medaljetagere og andre hædersfolk

Fokuseringen på mennesker, helst de kendte, er i vælten i disse år, og det er sandsynligvis baggrunden for en ny håndbog, der i tekst og billeder fortæller om prismodtagere og deres priser.

»Årets Danskere« – der har Elsa Gade som redaktør og udkommer på forlaget Billesø & Baltzer (256 sider, kr. 228) – fortæller således om 615 priser, medaljer og andre hædersbevisninger. Heriblandt finder man osse en vis Hans Rønne fra Teatret (han fik som bekendt Danmarks største teaterlegat, opkaldt efter Karen Marie Thorsen), hvorimod hverken »Håbets Pris« fra Åsen eller den nye børneteaterpris fra Horsens-festivalen er nået med i denne udgave.

Priserne i bogen er defineret ved, at man ikke selv kan søge dem, ligesom priser på grundlag af konkurrencer heller ikke er medtaget.

Børneteateravisen har modtaget følgende indlæg fra Teaterrådet:

Under overskriften »Teaterrådvildhed?« skriver Carsten Jensen i sidste nummer af Børneteateravisen, om Teaterrådet »der tilsyneladende går imod sin egen erklærede linje.«

Vi skal besvare overskriftens smarte antydning ved at dementere, at vi er gået imod eller for den sags skyld på tværs af vores udformede politik, som man i øvrigt kan læse om i vores årsrapport.

Vi er ikke tilhængere af en salami-taktik, hvor man udtrykker sin betænkelighed ved et teaters kunstneriske udvikling eller mangel på samme ved at reducere støtten over nogle år. Derfor har vi da også i et par tilfælde kombineret en kritisk samtale med et øget tilskud med henblik på at animere teatret til at søge fornyet inspiration f. eks. i et samarbejde med nye og andre teaterfolk. Om det vil virke, kan kun fremtiden vise os.

Det er imidlertid ikke »Artibus«'s situation – hvor rådet ikke har kunnet konstatere vigende kvalitet, eftersom vi ikke har haft chance for at se de sidste forestillinger. Vi har derimod fået tilsendt et revideret budget, hvoraf det fremgik, at de forestillede sig ca. 2,7 mio. kr. (incl. tilskud til Spillehusets drift) for 1996/97 anvendt til produktion af een forestilling, der i sæsonen forventedes spillet et meget begrænset antal gange. Det var i den situation rådet fandt, det ville være yderst angribeligt at yde et tilskud af »sædvanlig« størrelsesorden for sæson 96/97. Det reducerede støtte-tilsagn for denne sæson til

Artibus indikerer således ikke noget om vigende kvalitet, som tilfældet er i det principielle eksempel på en del af vor politik.

»Børneteateret« var i en tilsvarende situation. Aktiviteterne gik i stå. Der er så mange andre, der står i kø for at producere. Så må vi jo vente og se om den kunstneriske inspiration i Børneteateret vender tilbage.

Disse to eksempler har intet at gøre med rådets erklærede politik om ikke at anvende salami-metoden. Der er ikke med det reducerede tilskud til Artibus for 1996/97 overhovedet taget stilling til den eller de efterfølgende sæson/er.

Der er således ikke tale om en zig-zag-kurs, således som Børneteateravisen stiller spørgsmål om. Der er tale om

helt forskellige situationer.

Kontaktudvalget har afgivet sine bemærkninger til Teaterrådets rapport, hvor vi med tilfredshed har konstateret, at udvalget støtter hovedparten af vore synspunkter.

Dog kritiserer man rådet for ikke at ville redegøre for enkeltafgørelser – både tilsagn og afslag, særligt må vi formode hvor ikke hele kontaktudvalget har været enige i vore afgørelser. Det er imidlertid vor opfattelse, at det ligger uden for udvalgets kompetence at stille krav herom, hvorfor vi har afvist at give en nærmere redegørelse for disse afgørelser.

Hvad angår spørgsmålet om Teaterrådets lukkethed, skal vi bemærke følgende: Rådets interne diskussioner før beslutninger træffes er ikke et offentligt anliggende, de forbliver indendøre. Rådets arbejdsbyrde er ikke blevet mindre med årene, og med den nye lov er der tillagt endnu flere opgaver. Rådet har drøftet interne og vejledende retningslinjer for vore støtte-tilsagn eller – afslag, og de forbliver interne og vejledende for rådet.

Derimod kan kontaktudvalget, og hvem som helst i øvrigt, der interesserer sig for det, naturligvis sætte rådets generelle politik til drøftelse, og den diskussion deltager vi gerne i. Vi har således over for udvalget redegjort for, hvilke – fortrinsvis subjektive –

Litten Hansen – formand for Teaterrådet – svarer sammen med sine rådskolleger på kritikken i sidste nummer af Børneteateravisen

FOTO: KURT JOHANSEN

kvalitetsvurderinger, der indgår i vore overvejelser. Det var ikke for alle udvalgets medlemmer helt tilfredsstillende. Så vidt vi kunne skønne, fordi nogle af dem havde andre vurderinger, som må formodes at være lige så subjektive. (Det skal i parentes bemærkes, at Teaterrådets beslutninger træffes ved konsensus).

Børneteateravisen fremsætter også kritiske bemærkninger om, at Teaterrådet ikke har ansat en egentlig egnsteaterkonsulent, som foreslået i egnsteaterudvalgets rapport. I den anledning må vi blot konstatere, at udviklingen i forbindelse med den ændrede lovgivning er løbet fra oprettelsen af en selvstændig konsulentfunktion, både i forhold til arbejdsopgaver og ressourcer. Rådet er af den opfattelse, at opgaver vedrørende egnsteatre og små storbyteatre må indgå som en del af rådets, sekretariatets og den økonomiske konsulents almindelige arbejdsområder, for bedst muligt at sikre udførelsen af samtlige af de arbejdsopgaver, der hører under Teaterrådet, inden for den begrænsede driftsbevilling.

Et Teaterråd har en begrænset funktionstid – sådan er det, og sådan bør det også være i fremtiden. Det skal dog bemærkes, at hvis et nyt Teaterråd skal have mulighed for at gøre sin indflydelse gældende, går det ikke at stille krav om flerårige opsigelsesvarsler, total åbenhed i alle afgørelser, indsigelsesret fra gud og hvermand, og så videre, for så kan man være sikker på, der ikke sker nogen forandringer af betydning – heller ikke over tid – ikke engang over flere efter hinanden følgende teaterråd.

Vi er ikke tilhængere af forandring for forandringens skyld, men vi tillader os at mene, at selv om meget er såre godt, kunne noget være bedre. Det er vor ambition at forfølge en udvikling, hvor der skabes plads for noget af det nye, som man kan have forhåbninger om, vil være måske bedre og i hvert fald anderledes.

Vi deltager imidlertid gerne i en åben dialog om vores politik som Teaterråd. Vores årsrapport var tænkt som et bidrag til en sådan. Har man principielle indvendinger, supplerende overvejelser eller forslag til denne eller dele af den, vil vi meget gerne indgå i en diskussion om det.

Teaterrådet

Litten Hansen
Jesper Christensen
Lars Junggreen
Birgitte Mellentin
Anette Nissen

Danmarks suverænt

næststørste

børneteaterfestival

skifter navn og koncept

efter endnu et flot

arrangement

Sporskifte i Horsens

Af Carsten Jensen

Arrangørerne af den årlige børne- og ungdomsteaterfestival i Horsens kunne efter weekenden 20.-22. september se tilbage på endnu et vellykket og -organiseret arrangement, hvor 33 teatre fik spillet i alt 135 forestillinger.

Festivalens faste forankring i tid og sted og spillelokaliteter gør det i sig selv til en venlig – omend ganske livlig – oase midt i det hektiske omkringfarende børneteatermiljø. Men også selve karakteren af salgsmesse for »de betydeligste af Danmarks børneteatre« – som det hedder i pr-øjemed – gør, at man slipper for de mest hårrejsende eksempler på tvivlsomt børneteater.

Der er i princippet tale om en invitations-festival, hvor (næsten) alle de deltagende teatre er medlemmer af Børneteatersammenlutningen, og den frasortering gavner det samlede kvalitative resultat. Uden at dårligdommene dog helt var forment adgang til Horsens – det kunne det talstærke publikum forvisse sig om både her og hisset...

Nyt koncept

Netop den uopslidelige snak om kvalitet var søgsvis sat i faste rammer med nyskabslens »Børneteaterenes Debatforum« på festivalens førstedag.

Med udgangspunkt i oplæg og

konkrete forestillinger fik arrangører og teaterfolk lejlighed til at drøfte fælles erfaringer samt ikke mindst krav og forventninger til hinanden.

For veteraner på begge sider af spillepladsen byder den slags arrangementer ofte på gentagelsernes ulidelige træthed, men er hele tiden nødvendig i den fortsatte kamp for et fælles kvalitetssyn.

Det er både kvalitative og organisatoriske hensyn, der får arrangørerne fra Kaskadeteatret til at ændre festivalens koncept og navn fra næste år (19.-21. sept.).

Fremover vil det hedde *Horsens Børneteaterfestival*, hvor den øvre aldersgrænse for forestillingerne er 12 år. Det sker ifølge Kaskadeteatrets Jan Torp for at koncentrere festivalen om det *egentlige* børneteater, og derved undgår man også de mange ungdomsforestillinger, der i øvrigt ikke er den store rift om på festivalen og ofte er slet formummede voksenforestillinger.

Festivalen forbeholder sig dog ret til at invitere enkelte ungdomsforestillinger i kvalitetsudbuddets hellige navn – og her tænker man givet bl.a. på Teatret ved Hans Rønne.

Tilskudsgiverne fra Horsens Kommune og Vejle Amt har ifølge Jan Torp sagt god for ændringen, der hermed henviser de bedste af børne- og ungdomsteatrenes »øvre« satsninger til den biennale festival i Odense – idet også Teatercentrums omkringfarende forårs-festival har mulighed for at afvise de meget »voksne« ung-

domsteaterforestillinger...

En bredside til børneteatret

At festivalens forestillinger ikke indfrie forventningerne hos alle de tilreisende smagsdommere, leverede David Blangstrup en fem magasin-sider lang og ret sur – men momentvis også underholdende – tilkendegivelse af i pædagogernes blad, *Børn og Unge*, efter festivalen. Han så Tordenskjolds Soldater, Kejserens Nye Klæder og Mosgroethed, hvor han end vendte sit stakkels anmelderhovede hen.

»Afspejler børneteatret anno 1996 overhovedet børns virkelighed?« spørger han sig selv og sine læsere efter at have set bl.a. sværvægtene som Møllens »La Strada«, BaggårdTeatrets »Klods Hans« og Teatrets »Sit«. Og konstaterer efter et dyk i festivalprogrammet, at eventyret åbenbart er in – tillige med »rutine og uopfindsomhed« – mens virkeligheden er, at »børn spiller Gameboy og computere og ser fjernsyn og diskuterer superhelte og superskurke«.

Bl.a. derfor fik Gadesjakkets stort anlagte drengestreger, »Thor og Tjalfe Menneskesøn«, superlativerne frem hos Blangstrup. Her er våbengny og guder og teater, der formåede at forbinde fortid og nutid, mente Blangstrup, der afslutningsvis opfordrer de danske børneteatre til at se fremefter og opgive »al den forskrækkelse for nye, blanke flader«. Et hip til bl.a. Møllens og

Teatrets »gammel-ragelse-scenografier« og de utallige Madame Blå'er og farfars gamle radioer...

David Blangstrup – der trods alt fandt behag i bl.a. Bjørneteatrets »Ulv med forklæde« og Mister Jones' »De Tre Bukke Bruse« – afrunder sit harske festival-bidrag med bl.a. følgende bredsider:

»Der er gode ting i børneteatret (...), alligevel minder det om en midaldrende midtvejskrise; der er en selvtillfreds, rygklappende etablerethed over hele det selvrosende danske børneteater, der ustandselig beskriver sig selv som det bedste i verden. Tordenskjolds soldater må blive trætte af at gå rundt i ring, halvgamle som de er. Nye kræfter? Der er unge skuespillere, kan jeg se, men hvor er de nye forfattere, der har noget på hjerte? Nye kræfter, og ikke bare skuespillere og skribenter, der ikke er gode nok til det voksne teater, og derfor må tage til takke med børneteatret«.

(...)Børnene? De vil hellere se TV, det er her fremtiden ligger, åben og drønende fuld af energi. De unge? De vil da hellere se Dr. Dante, hvis de absolut skal i teatret. Børneteatret år 2000? Det er ikke dødt, det lugter bare morstomt«.

Pris på teaterfolk

Efter den svada – som er hørt før, men faktisk ikke formår at overbevise om, hvorfor børneteatret dog ikke må have lov at give børn kunstneriske oplevelser, der rækker udover dagligdagens compu-

terspil og fjernsynskigning – er der unægtelig noget at leve op til for de kommende forestillinger. Og de kommende modtagere af en ny pris, der blev uddelt for første gang ved årets festival i Horsens.

»Horsens Børneteaterpris« er indstiftet af Horsens Kommune og »tildeles en person, et teater eller en gruppe af personer, der i det forløbne år har gjort sig bemærket ved en særlig indsats for at fremme børneteater i Danmark«.

Arrangører og priskomite havde valgt en »Oscar-model«, hvor tre personer blev nomineret og navnet på den endelige modtager – udpeget på forhånd af priskomiteen – blev hevet op af en lukket kuvert. Og derved kunne Jørgen Carlsund fra Corona Danseteater og Peter Seligmann fra BaggårdTeatret lige nå at høre suset fra de 25.000 priskroner, inden checken lagde sig til rette i lommen på Marc van der Velden, kunstnerisk leder af Theater La Balance.

Set med anmelderøjne

Som en lille servicemeddelelse for de mange tilreisende arrangører og alle de, der ikke havde mulighed for at tage pulsen på dansk børneteater ved Horsens-festivalen, kan det da oplyses, at af de ni forestillinger, der anmeldes på de følgende sider, var de syv med på festivalen – men derudover er hele 24 af festivalens andre forestillinger tidligere blevet anmeldt i Børneteateravisen...

Borgmester Vagn Ry Nielsen (tv) var sammen med Kaskadeteatrets Birte Niilonen krøbet i festtojet for at overrække Horsens Børneteaterpris 1996 til en noget mere uformelt påklædt, men så meget mere glædeligt overrasket Marc van der Velden fra Theater La Balance. I priskomiteens motivering hed det bl.a., at »Marc må siges at være en slags komet i dansk børneteater, og han har gennem de sidste seks-syv sæsoner vist, at han tilhører dansk børneteaters elite – altid med forestillinger på et højt kvalitativt niveau, både på det håndværksmæssige, men så sandelig også på det kunstneriske plan. Marc har formået at give os udfordringer og falder aldrig i fælden med at tale ned til sit publikum. Han stoler på, at hans historier når ud til publikum, at vi som publikum er med ikke bare med hjernen, men med hele vores sanses-apparat«.

Alene titlen signalerer, at ungdoms- og voksenforestillingen »Den pokkers mur« har interessante temaer at byde på. Men symbolværdien er uægtelig større end den kunstneriske oplevelse

ANMELDELSE

Taastrup Teater: »Den pokkers mur«. Af Karel Steigerwald. Genindigtning: Niels Kjærstrup. Instruktion: Mogens Holm. Scenografi: Karen Bro. Medvirkende: Erik Bach, Bjarne G. Nielsen, Kirsten Jensen Holm, Mette Hald m.fl.

Det er meget at ville rumme hele Østeuropas nyere, politiske historie i et enkelt drama. Det er også for meget – for massivt og, især, for uigennemskueligt mystisk. Trods en iscenesættelse, der ikke ligefrem slører den i forvejen håndfaste symbolik, men som heller ikke får synliggjort en indre sammenhæng i det ydre, sceniske kaos.

Den tjekkiske dramatiker Karel Steigerwalds postmodernistiske drama er i slægt med tyske Botho Strauss og milevidt fra fortidens didaktiske, politiske teater. Men uanset hastige, stadige skift i tid, sted og personer opleves forestillingen som en tungt fremadskridende affære, der savner spænding og liv.

Kun når Erik Bach som den »jævne« Novak uden ben er på scenen, fortættes udtrykket og lidelsen, og desillusionen får et menneskeligt ansigt. Grov og vul-

gært snakkesalig er han den evigt iagttagende, hvis kommentarer bringer nogle af dette moderne mysteriens pointer i nærkontakt med publikum.

Grotesk socialrealisme

Kirsten Jensen Holm spiller stærkt ud i en mere én-dimensionel og lettere karikeret stil, der følges op af de øvrige og er helt i tråd med tekstens groteske socialrealisme. Den har sine humoristiske sider, men også lange momenter af patos, hvor uendelighedsrækken af lidelseshistorier mangler kunstnerisk dybde og bliver lige så tyngende som den høje, dystre scenografi.

Udgangspunktet – en flok østtyskere, som i Prag 1989 venter foran muren ind til ambassaden for at komme til Vesttyskland – har ellers oplagte, dramatiske kvaliteter. Samtidig med, at det giver anledning til at belyse og problematisere folks – dvs. ekskommunisters, vest-kollaboratørers og idealistiske kunstners – væggrunde til flugt eller forræderi – eller begge dele.

De socialistiske systemers tid er forbi i Europa, men andre systemer er tilbage og nye er på vej. Ikke mindst med tanke på det, der foregår i Bosnien og Belgien, er »Den pokkers mur« – trods store svagheder – ikke nogen uvæsentlig forestilling. Ligesom der er en vis symbolværdi i, at det – igen – er på et af de små teatre, man har satset så stort.

Randi K. Pedersen

Frighedens mysteriespil

Erik Bach i nærkontakt med publikum og spillets pointer

Uudnyttet potentiale

Selv om Jytte Abildstrøms Teater byder på både snurrepiberier og krasbørstig humor, har teatrets nye forestilling for de 5-10-årige ikke nær nok at fortælle

ANMELDELSE

Jytte Abildstrøms Teater: »Summa summarum« med og af Daimi Gentle og Dan Voigt Lønholt. Scenografi: Dan Voigt Lønholt. Aldersgruppe: 5 - 10 år.

De to særdeles drevne – for ikke at sige durkdrevne – medvirkende i forestillingen »Summa Summarum« har indlysende potentiale til at give tilskuerne en

sjov og nær teateroplevelse. Det underlige er, at de kun i meget ringe udstrækning udnytter deres muligheder for at skabe godt børneteater.

Med en minimal ansigtstrækning kan Daimi lynende sikkert styre stemningen lige nøjagtig derhen, hvor hun vil have den. Men det virker ikke som om hun har særlig lyst til at styre noget som helst nogen steder hen. Indledningsvis er der et vist spillemæssigt overskud, men legebarret må hurtigt vige for den rutinerede voksne, der ikke rigtig har noget på hjerte.

Det gælder måske i endnu højere grad for Dan Voigt Lønholt, der ikke – som han før har gjort det – magter at slå gnister af sin sceniske ubehjælpssomhed, så den bliver et rørende, kontaktskabende virkemiddel.

Derimod deler han ud af sin aldrig svigtende evne til at skabe frodige, fabulerende scenebilleder. Det sker bare i alt for ringe omfang til, at eksempelvis skygebillederne når at manifestere sig

Der er nok af indfald og rekvisitter, men indholdet mangler i Daimi og Dan Voigt Lønholts forestilling. Foto: Torben Thesander

som en medfortællende del af den sceniske helhed.

Spredt inspiration

I det hele taget er det karakteristisk for »Summa Summarum«, at tema på tema og stemning efter stemning slås an for så blot at bli-

ve sluppet igen.

Det er heller ikke videre interessant for publikum – de store som de små – at opleve et par fine historiefortællere, når de ikke noget at fortælle. Ikke nødvendigvis i ord, men i indhold.

Der er ikke noget beklageligt i,

at en forestilling kalejdoskopisk og fragmentarisk afspejler den spredte inspiration, de voksne har hentet hos nogle af dansk poesis tunge drenge. Børn er vant til at overskue puslespillets brikker, hvis de i øvrigt stammer fra samme æske. Det ser de i dette tilfælde ikke ud til at gøre.

Problemet med »Summa Summarum« er, at spillet aldrig – hverken dramatisk eller indholdsmæssigt – samler sig til et helt og nuanceret billede af noget som helst. Dertil er den dramatiske sum af historien om to – vidt forskellige og fra starten afvisende – mennesker, der vover en slags venskab, alt for kaloriefattig og spinkel i konstruktionen. Svært for små og mindre børn at koncentrere sig om.

Hvilket ikke bliver bedre af, at der knapt nok er levnet plads for en tekst i forestillingen. Til gengæld er der adskillige, snurrige indfald – især hvad kostumerne angår. De er bare ikke snurrige nok til at bære en hel forestilling.

Randi K. Pedersen

Flyvetur uden magi

Teaterselskabet Pedersen & Pedersen med en tynd historie i en påtaget opfindsom og pseudo-begejstret iscenesættelse

Teaterselskabet Pedersen & Pedersen: »To Mand og en Flyvemaskine«. Tekst: Pedersen og Pedersen. Instruktion: Victor Marcussen. Scenografi: Ove Pedersen. Dukker: Miriann Aagaard. Medvirkende: Morten Pedersen og Ove Pedersen. Aldersgruppe: 4-9 år.

I Teaterselskabet Pedersen & Pedersens vagabondhistorie, »To mand og en flyvemaskine«, stiger en mystisk placeret flyvemaskine til vejrs og lander igen, uden at man mærker nogen gnist af teatermagi.

Det, man mærker, er snarere et påtaget spil med en utroværdig forundring. En strengt lethed med for ofte sete muntre løjer og påhits, og en kunstig oppustet begejstring.

En vagabond får efter sin klovne-entré øje på flyvemaskinen, som han undrer sig over er landet midt på ødemarke. Da han begynder at tale til maskinen og giver den et slag med sin paraply, stikker et ben op og nogle fingre holder fast i maskinens side. En anden kammesjuk dukker frem og fortæller, at han ikke er kaptajnen, men en tilfældig forbi-passerende, der blot har sovet i maskinen.

Lidt pilleri ved propellen sætter maskinen igang og efter lidt brokkerier er den mindst modige af mændene med på flyveturen udfra den andens devise: Man skal prøve noget nyt.

På flyveturen når de at høre lidt til hinandens baggrund og spise frokost sammen på den ene vinge, inden motoren går død. En frelsende engel redder dem så, så flyet kan lande igen, der hvor turen startede og lige før flyets ejermænd, der bruger flyet til at flyve til købmanden i, dukker op.

På samtalen mellem de to vagabonder forstår vi, at de begge har en problematisk hverdag. Den ene tør ikke stå på den bus, der vil gøre ham til direktør. Og den anden er fraskilt og har to børn, hvis alder han ikke kan huske. Og man fornemmer at flyveturen er tænkt symbolsk, som starten til et forandret liv. Men det trænger ikke vedkommende igennem.

Letter ikke

De to vagabonder giver sig ud for at lette, men maskinen og forestillingens idé bliver solidt stående fast plantet på gulvet, så spillet mister sin tiltrækningskraft og budskabet sin appel.

Den magi, som spillerne giver udtryk for at opleve, virker ikke på børnepublikummet, der, når koncentrationen var tilstede, var mest optaget af at komme med konkrete og tekniske forslag til løsning af det motorstop, som indtræder. Den mystik, de forsøger at skabe omkring flyvemaskinen, virker så konstrueret, at det er vanskeligt at følge de to mænds drømme på opturen og sidenhen deres problemer med at lande.

Flyvemaskinen manifesterer sig for konkret på scenen som en stor, vippelig maskine, der fylder scenen ud. Den ligner lidt en mellemting mellem en legeplads-anordning og en »kulisset« teaterre-kvisit, kontrastrigt malet i grøn, gul og rød og med forpartiet tegnet som et ansigt med øjne, tændersmilende mund og propelnæse. En flyver, der snarere giver associationer til de automatiske vippe-indretninger, der på butiksstrøg giver et shoppe-træt barn en kortvarig gyngetur.

Og spillerne bruger alt for meget krudt på at forsøge at være morsomme. Men spidsfindige replikker, arrangeret usædvanlighed og skøre påhits kan ikke bære historien og spillet. Forestillingen udfordrer ikke i nævneværdig grad teatermediet kunstnerisk, hverken i sin æstetiske udformning, sin spillestil eller sin fortælling.

Kirsten Dahl

Lise Stegger fylder rollen som Frida ud med en sød og solid udstråling

FOTO: JONNA KELDSEN

Genstridig energibombe

Frida klarer ærterne i Gruppe 38's vellykkede Lagercrantz-dramatisering

Egnsteatret Gruppe 38: »Brevet fra Frida« af Bodil Alling efter Rose Lagercrantz. Instruktør: Rolf Lydahl. Scenografi: Gitte Bastrup. Komponister: Søren Søndberg og Anne-Sophie Thykjær Jensen. Medvirkende: Lise Stegger og Anne-Sophie Thykjær Jensen. Aldersgruppe: 7 år og opefter.

Det er slut med sang, latter, varm kakao og positive imødekommelser. For den 10-årige Frida har et skole-skift betydet en totalomvæltning. Alt det, der før var trygt, rart og udfordrende, er nu erstattet med kølige afvisninger, stramme regler og ensomhedsfølelser.

Pludselig har hun mistet latteren, og al musikken indeni er død. Der blev bare stille helt af sig selv. En uhyggelig og overvældende følelse. Derfor sidder hun nu og putter sig under sin store

røde trøje på den nye, hvide skolebænk under uret.

Men det varer ikke ved. For hendes oplevelseslystne temperament og stædige trang til at komme videre, tager over. Og så bryder hun ud. Kaster med trøjen skuffelsen og vreden fra sig og vender ansigtet fremad for at begive sig ud i bestræbelserne på at finde sig selv i det nye.

Egnsteatret Gruppe 38 har med Bodil Allings dramatisering af Rose Lagercrantz' »Brevet fra Frida« skabt en lille usentimental solstrålehistorie, der viser en »hel« 10-årig pige med ensomhed, antipatier og lykkefølelser.

Og forestillingen lykkes, fordi den med humor, musikalitet og dybde kommer omkring nogle helt basale reaktioner, som børn har, når de reagerer mod og er nødt til at finde sig til rette med voksenstyrede beslutninger som eksempelvis opbrud og flytning.

Som en lille energibombe, der også har sine sarte og sårbare sider, fylder Lise Stegger rollen som Frida ud med en både sød og solid udstråling. Hun får den bløde pige, der udviser frygt og melankoli godt frem. Men også den

standhaftige viltre tøs, der kaster sig ud i alle de forhindringer, som skal overvindes for at nå til venskaber, glæde og lykkefølelser.

Og Anne-Sophie Thykjær Jensen skaber med sin musikalitet, sine små underfundige gentagelser og kommentarer et uundværligt resonansrum omkring Frida.

Højdramatisk opera

Gennem finurligt kropssprog, udtrykfuld mimik, flotte sangstemmer og fine musikalske samspil mærker vi, hvordan Frida har det i små hverdagslige situationer. Hvor uretfærdigt hun føler, at det er ikke at få serveret morgenmaden længere, hvor hårdt det er at blive beskyldt for at have stjålet en bismarcksklump fra klassens dydsmønster, hvor smertefyldt det er at blive svigtet af sin bedste veninde, og hvor dejligt det er at få hende tilbage igen. Men også hvor sikkert hun vinder terræn med modreaktioner eller ved at vove sig ud i en højdramatisk 5-aktet opera-iscenesættelse, der griber og vækker beundring i hele klassen – og på publikumsrækkerne.

»Brevet fra Frida« rummer to breve. Først skriver Frida til sin gamle klasse om sine problemer: »Nu har jeg det ikke let. Nu har jeg tusind fjender og ikke en eneste ven«. Men sidenhen handler det om de positive sejre, hun har vundet, samt en lille forsikring til den gamle klasse om, at hun stadig har nogle af de gamle træk i sig: »Nu har jeg kort hår og synger opera, men kommer stadig for sent«.

Forestillingen viser, at man selv kan være med til at forandre sit liv til et bedre, samtidig med, at den er et lyssende eksempel på, hvordan en enkel historie kan iscenesættes og spilles af en hovedaktør og hendes uundværlige tro musikalske medberetter så den på én og samme tid oser af sprudlende udadrettet temperament, nænsom vemdigt poesi, sprælsk humor og associationsbefordrende tankegods.

Kirsten Dahl

Besværlig brobygning

Mariehønen forestilling »Brobissen« er et overambitiøst projekt, der ikke kan andet end knække sammen

Teatergruppen Mariehønen: »Brobissen«. Forfatter og instruktør: Søren Skjold. Komponist: Jan Møller. Musiker: Ann Blomgren. Medvirkende: Peter Westphael og Ann Blomgren. Aldersgruppe: 3-8 år.

Det er godt at være ambitiøs. At ønske at forny og sprænge grænser i sit arbejde med teater. Men Mariehønen forestilling, »Brobissen«, er desværre et grelt eksempel på, at munden også kan tages for fuld.

En tilstræbt højfilosofisk historie, der endelig ikke vil være for direkte i sin formidling, er blevet til en iscenesættelse med så mange krydderier, at resultatet er blevet en budskabsforkludret og formforkrøblet forestilling frem for en udsøgt ekstravagant fornøjelse.

»Brobissen« er en underlig meleret modningshistorie, som er yderst proble-

matisk i sin indholdsmæssige essens – i den måde hvorpå den placerer ansvar: Hovedpersonen, drengen Kaj-Wiktor driller sin søster Anita. Det bliver deres mor så afsindig rasende på ham over, at hendes vrede sprænger en dyb kløft i jorden, som adskiller Anita fra familien.

Moren, som betragter sig som uden skyld i adskillelsen, »vasker sin hænder«, og det bliver Kaj-Wiktors store opgave at genskabe forbindelsen til Anita.

Urolig krydsning

Et åbenlyst forkludret udgangspunkt for Kaj-Wiktors selvstændighedsprojekt. Et udgangspunkt som mest ligner et påskud for at komme igang med brobyggeriet. For hvad med morens reaktion? Og søsteren er måske heller ikke helt uden skyld?

Herudover er historien en underlig overfyldt og urolig krydsning af socialrealistiske passager, tilstræbte poetiske abstraktioner og tvivlsomme eventyragtige lag.

Der er helt-nede-på-jorden sekvenser, hvor fortælleren til Kaj-Wiktor fortæller

om forældrenes vidt forskellige ønsker og forventninger til Kaj-Wiktor.

Men de hverdagsagtige sekvenser bliver på en underlig opsplittende måde blandet med alt for mange passager af eventyragtig karakter og spil af klar abstrakt overordnet betydning: Kløften bliver fyldt med tårer, Kaj-Wiktor skal ofre alt sit legetøj, en halefjersfugl forlanger halvdelen af Kaj-Wiktors hjerte, og en hest forsvinder ind i Kaj-Wiktor.

Måske hænger historien bedre sammen hvis den »blot« læses. I teater-iscenesættelsen bliver helheden i al fald tung og påtaget interessant, når den lange tekst i forfatterens egen instruktion fortæller sig på så mange forskellige måder som den gør: Med en skuespiller, der både agerer fortæller, spiller Kaj-Wiktor og flere andre roller; en levende medspillende violinist, der også indgår i spillet som Anita – og hele to gardinudstillingsagtige vægge af luftig-transparente gardiner, som bringes ind i handlingen som flodløb, skibssejl og hestemanke.

I historien lykkes brobygningsprojektet. Kaj-Wiktor får bygget en bro over til Anita. Men med hensyn til forestillingsmåde at fungere på, så støtter jeg det barn, der under forestillingen sagde: »Hvorfor skal han bare fortælle noget?« – og siden hen mod slutningen af forestillingen sagde »Du snakker også for meget«.

Kirsten Dahl

Råteater til drengene

Der er godt med standhaftighed, mandighed og råstyrke i Gadesjakkets version af Thors besøg hos Udgårds-Loke

ANMELDELSE

Gadesjakkets: »Thor og Tjalfe Menneskesøn« Forfatter og instruktør: Josefine Ottesen. Scenografi: Poul Plejdrup. Medvirkende: Jan Foss, Ole Funch, Erling Hjernø, Ole Olsen. Aldersgruppe: fra 9 år.

Drengene er helt med på den og pigerne siger: Tjah. Sådan kan jeg forestille mig reaktionerne er på Gadesjakkets nye forestilling »Thor og Tjalfe Menneskesøn«. For det er en rigtig drengeforestilling med styrkeprøver, fægtekampe, fremskudte brystkasser, sejrssikre blikke, teknisk raffineret lys og scenografi, og kostumer i rå klingende metal.

Forestillingen tager udgangspunkt i den gamle nordiske mytologis historie om Thors besøg hos Udgårds-Loke og Jætterne, og er en iscenesættelse af de tre kraftprøver, Loke sætter Thor på – fulgt fra sidelinjen af Tjalfe Menneskesøn. Thor skal tømme hirdmændenes drikkehorn, løfte en kat og brydes med en gammel kælling, Ælde.

Det varer lige lidt, inden strabadserne går igang. For Gadesjakkets har lavet en løjlig opstart, hvor en række små metalklirrende fantasifigurer (som siden også blander sig i handlingen) dukker op af den dunkelt belyste scenografi for med klirrende rustne lyde og let mystik-givende stemmer at hvisketiske og mundhuges.

Et indledende udenomsspil, som vel sagtens er tænkt som en stemningsskabende indføring til historien, men det har en underlig påklisset virkning og virker ret unødvendigt. Og fungerer også sidenhen inde i spillet som en påtaget effekt.

Men så går det ellers løs med de fysiske udfordringer, hvis underlæggende mentale idé og psykiske betydning skinner klart igennem: Det

drejer sig om at prøve grænser af, men også om at erkende, at der findes ting man ikke kan stille noget op overfor. Men først skal en fægtekamp mellem Thor og Tjalfe Menneskesøn bevise for Thor at Tjalfe er rustet til at gå med på Jættejagt.

Tekniske raffinementer

Lokes prøver til Thor er ganske fantasifuldt iscenesat. I en teknisk flot løst drikke-scene får Thor drukket noget, men ikke nær alt af hirdmændenes drikkehorn. Så får han løftet katten under buen, så mange meter harmonika-slange-mave trækkes i vejret og dens ene pote letter lidt. Og til slut bliver han hyllet ind i Ældes gevanter og må falde udmattet på knæ.

Udmattende og tilsyneladende tabte prøvelser. Men så får han hemmelighederne bag at vide. Drikkehornet er verdenshavene, som han har taget en ordentlig slurk af. Katten er selveste Midgårdsormen, der ligger rundt om hele jorden, og Ælde er selveste alderdommen.

Samtlige strabadser og prøvelser bliver spillet med stor udadrettet standhaftighed, råstyrke og maskulinitet. Loke signalerer pondus og udfordringslyst som han kommer til syne i hulen med mørkt skæg, stor kåbe og dyb stemme. Og Thor lader ingen i tvivl om den sande styrke bag alle de tilsyneladende tabte udfordringer. Med benene solidt plantet på jorden, fremskudt brystkasse, rødkrøllet hår, og et blik der udrydder enhver tvivl om opgivelse på vejen.

Kampene appellerer som sagt sikkert til mange førpubertetsdreng. Hvad der derimod rammer bredere, er scenografien. For prøvelserne bliver spillet i en teknisk og æstetisk set imponerende vippescenografi. Nogle store sække i forgrunden og en stor rå bjerglandskabsliggende klippeformation i baggrunden gør det ud for Thor og Tjalfes Ase-tilholdssted. Når klippen så vippe bagud og lyset skifter og belyser inder siden af klippen, som virkningsfuldt er delt i felter, er vi i Lokes hule hos Jætterne.

Kirsten Dahl

Erik Droob og Jesper la Cour som de to sider af samme person, der kæmper forandringens kamp

FOTO: TORBEN STEEN A

Lev din ulv

Bjørneteaters forestilling om smertefulde løsrivelsesprocesser er bevidst om sine virkemidler, men for stillestående i sit spil

ANMELDELSE

Bjørneteateret: »Ulv i forklæde«. Manuskript og scenografi: Bjørneteateret. Instruktion: Tom Nagel Rasmussen. Medvirkende: Erik Droob, Jesper la Cour og Mogens Volden. Aldersgruppe: 10-14 år.

Bjørneteaterets »Ulv i forklæde« er en utvetydigt fortalt og holdningsklar løsrivelseshistorie, der bliver spillet i en usædvanlig dunkelmørk belysning i og omkring et stort stål-tremmebur.

Man skal gøre sig fri af sine forældre. Bryde afhængigheden og sige sin mening. Det nytter ikke noget at blive ved med at lade som om, man synes om de pakker, ens mor bliver ved med at sende. Og det fører ingen steder hen blot at skrive til sin dagbog om den, man har set sig lun på. Der skal konkrete udadrettede initiativer til. Et telefonopkald, et brev, eller en direkte konfrontation.

»Ulv i forklæde« er en forestilling om at være klædt som én, man ikke er. Den spiller på splittelsen mellem den afhængige mors-dreng og den selvstændige, viljestærke og lystfølgende unge mand, den selvstæn-

dige ulv bag barnerumpen.

Og den viser det ved at lade begge sider af personen optræde helt konkret. Foroven, på taget af det store tremmebur, bor den nobelt klædte dreng. Og nede i buret lusker ulven rundt med sit behårede ansigt og kaster dyreagtige lyde ud i rummet.

Oppe på drengens værelse er alle møblerne – stolen, bordet med radioen, som spiller sentimentale kærlighedssange, standerlampen og stumtjeneren – konstrueret som uindpakke bøjede stålkonstruktioner, som står og medsignalerer drengens upåklædthed og alle hans savn. Selv hans telefon, den faste forbindelse udadtil i verden – eller rettere sagt hjem til hans mor – er ren metallisk indmad.

Stolen for døren

Nedenunder er der derimod stoflighed, så det basker. Rummet ligner mest af alt et proppet pulterkammer med tætpakket tøj på en lang gardinstang tværs gennem rummet og et væld af kasser og kufferter rundt omkring på gulvet. Ulven mangler ikke noget. Men den er til gengæld ved at have fået nok af al det bras – forklæder fra moren og tabte kuglepenne – som den arkiverer for drengen.

Det er tid til at sætte drengen stolen for døren. Ulven går ovenpå og låser drengen ind i sin hule for at få

ham til at indse, at han går og stuver af sin vildskab og glæde af vejen, fordi han ikke tør leve livet.

Drengen lover at sige fra over for moren og kontakte pigen. I en humoristisk lun to-mand-i-én-frakke-scene mødes de to skikkelser. Vi forstår, at beslutningen er svær og at forandringen er svær at håndtere. Men de indledende skridt bliver taget, drengens lejlighed bliver »klædt på« og hyggeliggjort med små duge og lampeskærmebetræk, og tilslut lyser en stor rund måne op i baggrunden.

»Ulv i forklæde« ved, hvor den vil hen, og i hvilket tempo.

Intentionen med den dæmpede belysning og de pludselige voldsomme lyde, som ulven laver ved at lade jernstænger køre hen over gitterstængerne, er klart nok en henvisning til det mørke og det oprør, som finder sted inden i drengen. Men sammenkoblet med de udtalte pointer, som forestillingen forfalder til, virker det uafbrudt dystre og ulvens måde at lave lyd-ravage på monotont trættende.

Det dur ikke, at en forestilling, der beskæftiger sig med fundamentalt gennemgribende forandringsprocesser, spiller sig så stillestående. Forestillingen behøver mere variation og flere overraskelser for at fænge.

Kirsten Dahl

Grænseløs Peter Pan

Måske er det Zeppelins allerstørste fortjeneste, at teatret med sin trilogi om glemte børn konsekvent skaber børneteater i stort scenisk format og med relativt mange medvirkende

ANMELDELSE

Teatret Zeppelin: »Peter Pan for evigt«. Manuskript: Benny D. Austriing efter roman af Barries. Bearbejdelse og iscenesættelse: Hans Rosenquist. Scenografi: Aase Engström. Medvirkende: Per Linderoth, Lisbet Djernæs, Mie Brandt Henriksen, Torben Vadstrup m.fl. Aldersgruppe: Fra 8 år.

At have eller ikke have en Mor, det er det store spørgsmål for drengene på Ønskeøen i den uforlignelige historie om Peter Pan. Bag Teatret Zeppelins sprudlende version er det også blevet beretningen om

skjulte smertepunkter. Om tab og savn, som ikke blot gør Peter Pan grænseløs, men undertiden om trent hjerteløs.

Per Linderoth spiller ham rapt og rastløst som en toptrimmet, vagtsom overlever med tjek på flugtvejene. Et barn, som har lært sig at vælge fra, når det handler om følelser – og med en åbenlys afsky for voksne. Dertil kommer et panisk forhold til tiden, der tikker og tikker af sted og bringer ham stadigt nærmere voksentilværelsens ansvar og hensyn.

Nok spores kærligheden til det frie og antiautoritære barns stærke power, men nogen helgenkåring er der ikke tale om.

Ejer denne machoPan således ikke en Pippi Langstrømpes selvbevidste varme, er hans evne til at fascinere jævnaldrende dog helt

forståelig. For hvem har ikke lyst til at hænge på, når eventyret tilbyder sig, mens de voksne bare tær sig.

Stærke sanseoplevelser

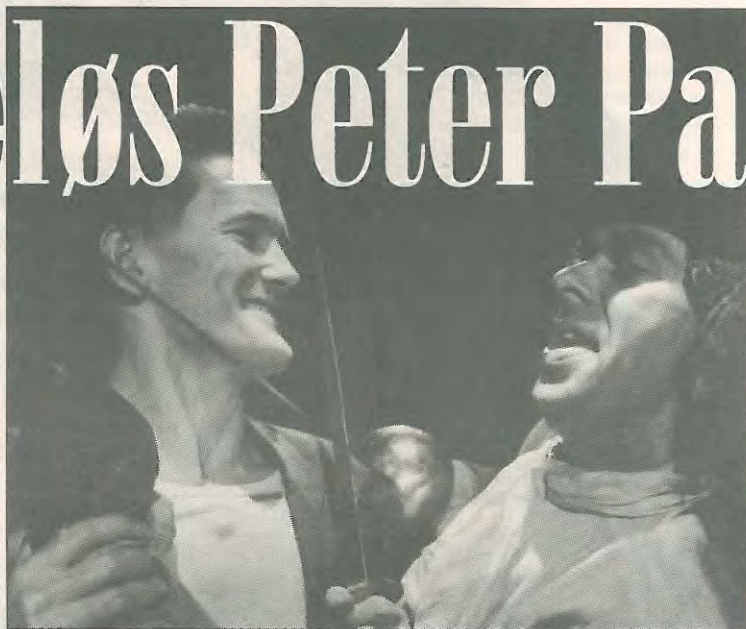
I rollerne som det pænt afrettede søskendepar er Lisbeth Djernæs og Mie Brandt Henriksen eminent velvalgte og overbevisende. Henholdsvis moderligt myndig og troskyldigt grinagtig har de helt styr på den indbyrdes rollefordeling mellem omsorgsfuld storesøster

og tænksomt bebrillet lillebror.

Men de er ikke ene om budet. Et solidt sammentømret ensemblebærer de mange, lynhurtigt skiftende scener igennem med sikre tempi og timing. Uden at skjule, at sådan noget forudsætter, at der er tilstrækkelige, kunstneriske ressourcer at trække på hos den enkelte skuespiller.

Kun den sidste scene, hvor kernenfamilien atter samles, slæber gevaldigt. Muligvis fordi temaet virker så komplet fortidigt.

En suveræn Per Linderoth smiler sejrssikkert til sin Kaptajn Klo i Torben Vadstrups barokke udgave

Så er der anderledes stærke sanseoplevelser at hente i en svimlende, billedflot flyvetur, som takket være teknikens lyksaligheder blot bliver et af mange eksempler på forestillingens spektakulære kvaliteter.

Omvendt kunne de yngste tilskuere godt have behov for at par øjeblikke med smult vande undervejs til at puste ud og samle op på det – ret hæsblæsende – handlingsforløb. Hvor mange børn i 8-10-års alderen, der så i realiteten tager de følsomme nuancer i Zeppelins forestilling til sig, kan man tvivle på.

Men dybden i denne Super-Pan er klar nok, og dem kan de voksne vælge at fortabe sig i, samtidig med, at både de og poderne bliver herligt underholdt.

Randi K. Pedersen

Der er liv og gakkede gangarter i Kaskadeteatrets gade

flikter og autoriteter med.

Og endelig den lille nyindflytter, som med sine hemmelighedsfulde attituder vækker mindelser til stumfilmfarcens poetisk-komiske skikkelser. Og den lille habitmand, som med sin suspekter fremtoning og de utroligt mange kufferter får de gamle beboere til at lægge alle interne konflikter på is i bestræbelserne for at tyde den fremmede nye.

Vores eget liv

Et gadeliv med tåbelige voksne, som vi kender dem fra vores egen hverdag. Voksne som ævler og kævler om små bagateller. Men gaden får også liv af børnene som leger, glædes og skuffes. Herlige optrin, som når den altid sultne dreng står med munden fuld af Mariekiks, eller når gadens gumpetunge tøs flipper helt ud over for de andre legekammerater og bagefter giver den en ekstra tand og hele armen i døråbningen ind til mor.

Som publikum bliver vi taget med ind. Når købmanden nær vælter sine løg ud over os i sit frembrusende løb. Men mest af alt i hele spillets åbenhed og det, at de groteske skikkelser og deres hæmningsløse måder at tackle situationerne på ligner os selv så meget.

»Vores gade« giver sig ikke af med nye formeksperimenter, og beskæftiger sig heller ikke med specifikke nutidsrealistiske problemstillinger. Den går med al sin dygtigt kunstfærdiggjorte og påspidsensatte almindeligheder lige i maven på os og sikrer den uafbrudte latter. Og forestillingen har af den grund sin store relevans og berettigelse.

Kirsten Dahl

Grotesk gadeliv!

ANMELDELSE

Kaskadeteatret: »Vores Gade«. Instruktion og manuskript: Jan Torp. Medvirkende: Birthe Bonde Niilonen, Mette Rosleff, Jesper Dræby og Tim Torndy. Scenografi: Frands Christiansen. Aldersgruppe: 4 år og op

Kaskadeteatret kan om nogen sætte et godt figurarbejde ind i et komisk og grotesk spil, som med en næsten hyperventilerende hast galoperer derudad, uden at det på noget tidspunkt virker stresset. For koreografien er stram og timingen i top. Teatret har vist det før, og gør det nu igen i en udendørsforestillingen »Vores Gade«.

»Vores Gade« blæser virkelighedens små trivialiteter og tvister op, og kaster dem i et forrygende morsomt spil ud over den rampe, som ikke er der. For spillet forgår uden for på gaden i og omkring en

lille stump gade. En lille stribe sammenhængende husfacader i en smukt farvebalanceret, robust udførelse er smækket op som den kulisseflade ramme for spillet.

Ud og ind af husets døre trisser og suser gadens beboere så, almindens de med grotesk overdrevne kropssprog og præcis udtryksfuld mimik fortæller om sig selv og hinanden. Der bliver råbt, skreget og grædt. Aldrig på almindeligt sprog. Men med hele toneskalaen brugt på sort snak og volapyk.

Her er den let vrangt købmand, som altid er lidt på vagt og som helst uafbrudt holder vagt over sit velassorterede udbud af Solgryn, Glutenflor og Valo. Herligt skildret af Birthe Bonde Niilonen med en forsuttet cigarstump i flaben, en

forgrovet kommissær Columboagtig gangart og en skøn hang til pludselige koleriske opstød.

Her er osse det prinsesse Alexandra-agtige spadseredragtsvæsen. En trissende og lidt sippet kvinde med en ustyrlig trang til på en meget demonstrativ måde at vise sine kvindelige dyder frem. Mette Rosleff har helt styr på typen og fører den så konsekvent igennem, at det er hylende morsomt hver gang hun træder ud af sin dør med det overdrevne fremadstrakte ben og det pikante drej i den lille pariserrøv.

Og den enfoldige mælkedreng, der er uimodståelig i sin haltende gang, sit troskyldige blik, og den hænderne-op-i-luften reaktion, som han i befipelse møder kon-

FOTO: ANDRE ANDERSEN

En centrumsfigur

Skoleinspektørens søn fra Ishøj har snart svunget taktstokken over UBOT's sekretariat for sidste gang. Ved årsskiftet kan Michael Ramløse nemlig kalde sig forhenværende leder af Teatercentrum, ligesom han for en måneds tid siden frivilligt aflagde titlen som generalsekretær i ASSITEJ.

Dermed har han efter henholdsvis ni og seks år i frontlinjen sat sine markante aftryk på det organisatoriske børneteaterarbejde såvel i Danmark som internationalt. Hvortil kommer en prisbelønnet indsats som nyskabende dramatikere, idet han ind imellem arbejder med de store linjer og festivaler har skrevet forestillinger som »Det 4. bud«, »Den jord du gik på« og mini-operæen »Ved siden af« m.fl. – til lige med oversættelser af andres stykker fra svensk, engelsk, tysk og russisk.

Det er den rene sprogleg for en uddannet cand. mag. i russisk og tysk (1976 fra Københavns Universitet), der taler flydende engelsk og kan gøre sig forståelig på spansk og fransk. Og enhver, der har set Ramløse skælde en hoven russisk hotelfunktionær huden fuld, vil vide, at han behersker mange af sprogenes nuancer – ud over den kropslige ilterhed, der ikke lader nogen i tvivl om, hvor Ramløse helst ser, at skabet skal stå.

Men lige så rasende og selvrådig, lige så gemytlig og overgiven kan samme Michael være – ved skæbnens ironi begavet med et efternavn, som står i skærende kontrast til hans sunde og naturlige tørst i godt selskab.

Læg dertil rygevaner (fortrinsvis Queens i metermål) fra før lederskabskampagnerne, tid, kombineret med en udtalt mangel på forfængelighed, der har fået en forening til Michael Ramløses forskønnelse på banen i ny og næ for at få manden til at købe nyt tøj – og der aftegner sig et menneske uden ydre pragt, men med mange og store indre kvaliteter.

Herunder også evner som komponist og musiker, foredragsholder og underviser. Samt naturligvis som organisator ikke mindst af festivaler, ASSITEJ-arbejde – og i forbindelse med virkeliggørelsen af et af hjertebørnene: Odsherred Teatercenter.

Og der er næppe tvivl om, at nye udfordringer venter den Michael Ramløse, der via den traditionelle indgang til dansk børneteater – som militærnægter og senere medlem hos Banden (1976-84) – også har siddet i UBOT (1981-84) og fortsat er medlem af Teaterrådets Kontaktudvalg og i bestyrelsen for Dansk ASSITEJ.

Ramløse med brus

Farvel til kollektivet og nærheden i børneteateret, nye samarbejdsformer, internationale kontakter og en stigende professionalisering trods fortsat manglende økonomisk og politisk bevågenhed – det er nogle af de elementer, der har kendetegnet børneteaterets udvikling, mens Michael Ramløse har været leder af Teatercentrum

Af Carsten Jensen
Illustration: Bob Katzenelson

myndigheder – og de børneteatre, der efter hans mening ikke har taget deres opgave og publikum alvorligt.

Udpintheden udeblev

De mange år som sekretariatsleder og generalsekretær har dog lært ham et og andet om diplomatiets langsommelige kunst, og der er blevet længere mellem de brusende udfald. Men ikke meningernes skarphed.

I 1989 udtalte du temmelig skrækkert på Danmarks Teaterforeningers seminar i Esbjerg, at børneteateret i løbet af otte år ville være udpint og på det nærmeste ikke-eksisterende. Nu skriver vi snart 1997, så det var altså en af de bekymringer, der ikke blev til noget...

MR: »Ja, heldigvis. Dengang handlede det både om en usikker tilskudssituation, men også om den udpining, der skete af folk; at der var for få nye kræfter, der søgte børneteateret. Nu er den generelle økonomiske situation forbedret uden at være blevet god, og samtidig har teatrene også omstillet sig til at fungere på nye måder. Hvor de dengang stort set alle var kollektivt-ledet, er der nu de fleste steder en fast ledelse, der arbejdes på kryds og tværs uden for faste strukturer, der ansætter unge skuespillere til enkeltproduktioner osv.«

Til gengæld ærgrer det gamle medlem af hedengangne Banden sig over, at disse nye unge ikke har noget egentligt forhold – eller behov herfor – til børneteaterområdet, men blot ser det som en mulighed for at få gode roller og spille-erfaring og derfor ikke bliver hængende.

MR: »På den måde har området ansættelses- og produktionsmæssigt nærmet sig voksen-teateret, hvor skuespillerne sjældent er del af et fast ensemble. Det ser jeg ikke udelukkende som en fordel, men nok som en nødvendighed i en udvikling, fordi mange teatre var groet fast og havde brugt hinanden op. Kunstnerisk er det positivt, men jeg havde hellere set en struktur, hvor man beholdt de faste ensembler og sørgede for løbende fornyelse.«

Har denne udvikling i ledelses- og produktionsstruktur og også betydning af afsmitning fra voksteateret i forhold til repertoire og spillestil?

MR: »Det har heldigvis ikke smittet af på den måde, at man har fået dårligere forestillinger; tværtimod synes jeg at niveauet generelt er hævet og de kunstneriske satsninger blevet større. Det er den positive bivirkning; at afskeden med kollektivet også har betydet afsked med den »mindste fællesnævner«; at de der ville mindst med teateret kom til at bestemme mest – fordi det er altid dem, der siger nej, der kommer til at bestemme, hvad der skal ske.«

En tåbes blodrus

Med denne ti-års-analyse har Michael Ramløse også umådeligt svært ved at genkende beskri-

Det er en musisk ildsjæl med sans for livets goder, der nu takker af som børneteaterverdens officielle gidse i den halvstatslige administration, hvorunder UBOT og dets sekretariat hører.

Men Michael Ramløse, der efter ni år som sekretariatsleder på Teatercentrum – og tillige seks år som generalsekretær for ASSITEJ – nu skal afprøve nye sider af tilværelsen, bliver næppe nogen sinde færdig med at tale det gode børneteaters sag. Iblandet sure opstød over alle dem, der ikke kan forstå vigtigheden af, at børn som fuldgyl-dige medlemmer af samfundet får de samme kulturelle betingelser som voksne.

Det har i tidens løb bragt ham på verbal kollisionskurs med allehånde eksperter, politikere,

velsen af dansk børneteater anno 1996 ifølge Børn og Unge-anmelderen David Blangstrup (i Børn og Unge nr. 40/okt. 96 – se osse side 5), der ser »børnene (som) den uskyldige målgruppe for den indspiste, selvhøjtidelige omgang midaldrende, der absolut vil spille børneteater, da det jo er deres opfindelse og derfor godt og alternativt, og desuden refusionsberettiget og støttet og på krykker hele gøgereden«.

MR: »Det er en dybt uforskammet og tåbelig artikel. Der er to ting, man ikke kan bebrejde folk – deres forældre og deres alder. Og det virker som en blodrus, hvor manden skruer sig ned i en dårlig spiral og hugger løs til højre og venstre uden nogen rimelig form for argumentation. Og fordi han mener, at børns verden er præget af cyperspace og Barbie-dukke, er det jo ikke nødvendigtvis det, man skal spille teater om. Moderne børn har mange og meget større ting at bekymre sig om i en kompliceret hverdag. For mig er det interessante, hvad teatret kan og skal bruges til – nemlig fortælle gode historier om forholdet mellem mennesker, og det er mindst lige så vedkommende for nutidens børn.«

»Og ved at sige, at det og det har han set så mange gange før, så bebrejder Blangstrup folk, at de er gode til noget. Han glemmer fuldstændig, at det enkelte barn ser netop den særlige forestilling en eneste gang.«

»Han er blot et dårligt eksempel, men jeg synes, at anmelderniveauet er frygteligt lavt. Det smager af generaliseringer og mangel på anstændighed. Man skal selvfølgelig ikke elske de dårlige forestillinger, men man skal elske teatret og være anstændig over for de mennesker, der investerer talent og engagement i en forestilling«.

Barnet på femte række

Michael Ramløse erkender dog blankt, at teater kan være anmassende i en grad, der ligner misbrug af publikum. Men at man må skelne klart mellem det himmelråbende ringe og noget, som man måske personligt ikke kan lide, men som ikke nødvendigvis er dårligt håndværk. Det mener han for eksempel gælder de store institutionsteatrenes lejlighedsvis forsøg på at spille børneteater. Noget der ofte ligner venstre-håndsarbejde og direkte commando-raids efter offentlige, øremærkede tilskud.

Samtidig er det en klassisk bemærkning hos børneteaterfolk, at godt børneteater også er godt teater for voksne. Hvorfor er det ikke også omvendt – og hvorfor har børneteatrene stadig denne skræk for »rigtige« teaterscener?

MR: »Altså, en seks-årig kan da få en masse ud af at se fx. »Tryllefløjten« på Det Kongelige Teater, mens der i fx. Shakespeare vil være behov for et intellektuelt og sprogligt forståelsesfilter. Men værre er den manglende nærhed og at barnet skal sidde og se ind i en fed voksen-nakke foran. For det vigtigste i teatret er ikke skuespilleren, men barnet på femte række. Selvfølgelig kan man spille en ungdomsforestilling i et stort teater, men det handler om at kunne nå publikum, solidarisere sig med dem. Man kan ikke nå 800 børn i en sal.«

Alligevel fornemmer man, at

Ved børne- og ungdomsteaterfestivalen i Hvidovre i april sagde landets børneteatre på udsøgt vis farvel og tak til Michael Ramløse, der har haft ansvaret for de seneste ni festivaler. Og ved ASSITEJ's verdenskongres i Rostov i oktober sagde den internationale børneteaterverden et smukt og dybtfølt farvel og tak til Michael Ramløse for hans seks år som generalsekretær.

Nu holder UBOT Afskedsreception

i anledning af Michael Ramløses fratræden som sekretariatsleder. Det sker

Tirsdag den 10. december kl. 14-18

på Teatercentrum i Danmark, Frederiksborggade 20,3, København K (ved Nørreport station)

Såvel nye som tidligere gratulanter er velkommen til at hjælpe med at puffe Ramløse videre i tilværelsen.

mange børneteatre gerne vil væk fra de kolde gymnastiksale og de stigende problemer med at fange interessen hos det unge publikum. Flere klager over, at lydhøreheden er markant faldende på skoler og institutioner; at mange børn synes at betragte teaterforestillingen mere som et behageligt afbræk fra en truende tysktid end en potentiel anderledes oplevelse.

Dertil kommer, at mange børneteaterforestillinger efterhånden alligevel slæber et helt lille teater med sig i form af kæmpescenografi, tilskueropbygning osv. – så hvorfor skal de partout spille i gymnastiksale og klasseværelser?

»Hver eneste landsby i dette land har efterhånden en kæmpe sportshal, og hvis satsningen på et kultursted med mulighed for at spille teater havde været lige så stor i dette land, så kunne vi godt sige gymnastiksalene farvel. Men det er også vigtigt at holde fast i, at børneteatret er landets mest demokratiske teater; uanset om dine forældre har penge til det, er interesseret i det eller bor i den fjerneste afkrog af landet, har du

”
Det vigtige er ikke, at man vil have børn i teatret, men at man vil spille teater for børn

mulighed for gratis at se teater, der er lavet netop for dig. Det er en fantastisk ting, som man ikke bare skal smide væk.«

»Men jeg har længe syntes, at man i hvert fald i de større klasser skal have lov til at lade være med at gå til teaterforestillingerne. Der er stadig en masse, som gerne vil – og som vil få mere ud af det, når de syv-otte stykker, der ødelægger det for de andre, ikke er til stede.«

Fiaskoer forbudt

Er der tale om en overeksponering af børneteater, en udvikling, hvor teatret blot er et – nogle gange altså nærmest uvelkomment – tilbud på linje med alt andet fra motorlære til fritimer...

MR: »Hvis man ser på statistikkerne, er vi knapt nået dertil,

hvor hvert i Danmark ser en forestilling om året, men nogle steder er der altså nogle, der heller vil ødelægge det for andre. Det er desværre en almindelig tendens i 90'erne, som ikke kun hersker blandt børnene. Det er en selvfixering og ligegladhed og manglende respekt for andre, som smitter af. Man kan opleve den i S-toge, på gader og altså også i teatrene. Man kan håbe, at der snart kommer en modbevægelse – og at børneteatrene er med til at skabe den.«

Men ER børneteatret stadig med til at sætte dagsordenen? Eventyr, klassiske stykker og dramatisering af kanoniserede børnebøger fylder mere og mere på repertoiret – og hvor er alle de kontroversielle emner, det glødende engagement for børns ve og vel?

MR: »Det er vel også et tegn på, at samfundet og børns tilværelse er blevet så utrolig kompleks, at det er blevet sværere at tage fat om – og så vælger man ofte en mulighed for at beskrive nogle ting gennem noget, der er flyttet i tid eller form. Men der er også i tiden en utrolig lyst til at fortælle gode historier, og så vælger man måske mytologien og eventyrene...«

Men bliver det ikke for ufarligt og uinteressant. Du er selv eksponent for en dramatik med afsæt i nutiden og børns problemer?

MR: »Altså hvis der var tilstrækkelig mange, der skrev tilstrækkelig mange gode stykker, så ville den trend ikke være så udbredt. Der har været arbejdet hårdt på fx. at få flere gode voksendramatikere til at skrive for børn – selvom det er til halv pris – der er lavet en dramatikeruddannelse osv. Men det er også et spørgsmål om at kende teatret, derfor kan man ikke bare bede børnebogsforfattere om at skrive løs på dramatikken. En husdramatikerordning ville selvfølgelig være glimrende, men det er jo et spørgsmål om en økonomi, der ikke er der.«

»Problemet er også, at ingen teatre har råd til at få et dårligt manuskript. Der er ikke plads til at ansætte dramaturger, at arbejde videre med et halvfærdt projekt – retten til fiasko er en eksistentiel ting i et teater, men det må åbentbart ikke gælde for børneteatret.«

Og så snakker vi pludselig Artibus-sagen (se BTA 97 og 98)...

MR: »Jeg synes ikke, at Teater-

rådet skulle have gjort som de gjorde mod Artibus; de burde have set nærmere på gruppens fremlagte planer og fremtidsmuligheder – frem for denne afstraffelse eller statuering af et eksempel eller hvad de nu ville med det.«

Internationale påvirkninger

Netop Artibus er ellers det prototypiske eksempel på et dansk børneteater i konstant udvikling og med gode forestillinger. Michael Ramløse fremhæver igen, at de sidste ti års udvikling er en opadgående kurve. Der er flere gode forestillinger og teatergrupper.

Og hvad har UBOT/Teatercentrum og sekretariatslederen så bidraget med?

MR: »Fortjenesten er selvfølgelig teatrenes, det er jo dem, der laver forestillingerne. Men vi har bidraget med verbal påvirkning, en stadig hævde af kvaliteten, professionalisering og opstramning omkring festivaldeltagelsen – blandt ved at udelukke de ikke-

”
Jeg kan ikke huske, at jeg nogen sinde har set et institutionsteater lave en god børneteaterforestilling

refusionsberettigede teatre – samt en satsning på det internationale arbejde.

Jamen, hvad har ASSITEJ og internationalt arbejde med godt dansk børneteater at gøre?

MR: »Det betyder meget, at danske børneteaterfolk rejser ud og ser noget andet teater; kan tage gode manuskripter med hjem; møde kolleger, som gør tingene på andre måder og med andre indfaldsvinkler. Det er en vigtig sidegevinst ved at få ASSITEJ-generalsekretariatet til Norden, fordi vi mente vi havde noget at give verden.«

Og hvad har Norden givet de andre?

MR: »ASSITEJ var jo kørt fast og ubrugelig. Vi har fået den på organisatoriske skinner igen; ASSITEJ har forladt det euro-centriske teatersyn til fordel for en bredere forståelse af børneteater. Den særlige nordiske afsmidning er så, at andre har fået et større kendskab til vores måde at lave teater på, med nærhed, måden at betragte børn på, små forestillinger osv. Det er selvfølgelig ikke meningen, at hele verden skal lave tater som vi gør. Det ville være enormt kedsommeligt, og vores statslige støttesystemer kan jo heller ikke overføres til alle. Andre må stadig slås med sponsering og økonomiske faktorer, der bl.a. gør, at de må lave kæmpeforestillinger i kæmpeatre...«

Uenig med FAST

Så med det in mente er de statsstøttede, refusionsberettigede danske børneteatre, der kan få lov at spille for helt ned til 20-30 blebørn, at regne for en flok klynkere?

MR: »Nej, selv de teatre, der får mest, kan ikke lønne deres folk

ordentligt. Der er krise i teatrene, rent personalemæssigt, fordi det nu er svært at få militærnægtere og især de langtidsledige, der har været et nødvendigt fundament for at få teatret til at fungere. Og der er et enormt efterslæb i lønniveauet i forhold til kollegerne på voksenteatret.«

»Det institutionaliserede teater får sine støttekroner uanset forestillingerne og publikumstillene, men børneteatrene skal op til eksamen hvert eneste år for at få tildelt penge. Det er ikke anstændigt. Det daværende Teaterråd opererede for fem-seks år siden med en minimumsgrænse for et rimeligt drevet teater (omkring seks personer) på 2,4 millioner kroner.

Det var allerede dengang for lidt og regnet ud efter minimumsløn, frivillig arbejdskraft, langtidsledige osv. – og uden udvidelsesmuligheder, fiasko-risiko osv. Så er det jo interessant med den nye egnsteaterlovgivning, hvor man er kommet frem til, at man kan drive et teater for 1,9 mio. kr. Det er faktisk en skandale.«

Som egnsteatrenes egen organisation, FAST, er glad for (se BTA 98), fordi det betyder at ingen medlemsteatre skulle lukke som følge af manglende minimumsstøtte.

MR: »Det er jeg dybt uenig med FAST i. Teaterpolitisk havde det været bedre, at nogle teatre kom i klemme. Det havde presset kommunerne langt mere. Strukturændringerne omkring ledelse og personale gør ovenikøbet, at teatrene ikke længere kan arbejde på samme måde for de 2,4 mio. kr. som for seks år siden. Nu sidder der jo folk, der skal ansætte løse folk til overenskomstmæssig løn og faste perioder. Det er noget helt andet end kollektivet, der filer med A-kasse og halve ansættelser. Den fortsatte skandale er så de regionale kulturforsøg, der reelt sætter egnsteaterlovgivningen ud af kraft.«

Glad for Hilden

På det punkt bryder Michael Ramløse sig ikke om kulturministeren, men ellers er han forbavsende nok en af dem, der synes at Jytte Hilden har gjort det rimeligt:

MR: »Hun har skaffet flere penge, omend hun er en vel spektakulær person. Det er meget forfriskende med en kulturminister, der rusker op i tingene.«

Det har Michael Ramløse selv ihærdigt forsøgt gennem årene. Måske kan han fortsætte med det ved bl.a. at skrive nogle af de forestillinger, der skal føre børneteatret ind i det 21. århundrede? For det vil givet fortsat være bud efter dramatikeren, oversætteren og komponisten Michael Ramløse i den danske børneteaterverden

Og det er vel ikke dårligt som 47-årig med så store meriter bag sig at kunne konstatere, at omgivelserne fortsat venter sig meget af én...

”
Alt godt teater handler et eller andet sted om moral

XII Всемирный конгресс и Генеральная Ассамблея
XII World Congress and General Assembly

Mellem kosakker og kaviar

Mens Don flød stille, blev også ASSITEJ's 12. verdenskongres afviklet i rimelig fredsommelighed i den russiske by Rostov, der bl.a. bød på forfald, forurening og flot klassisk teater

Af Carsten Jensen

Det, der skulle have været et sandt triumftog af organisation og forudseenhed – et charterfly med 150 mennesker fra hele verden til ASSITEJ-kongres i Rostov via København – fik en uventet vanskelig fødsel.

Charterkompagniet Maersk Air havde aldrig oplevet et så massivt opbud af brochure-tungé kufferter, inklusive scenografier fra fire nordiske forestillinger, så flyet kunne hverken klare omfanget eller vægten, og det betød, at man i 11. time måtte finde et nyt og større fly frem.

Det betød også en så voldsom forsinkelse, at flyet stadig cirkledede rundt højt oppe over floden Don og byen Rostov med sin betydningsfulde last, mens den planlagte velkomstreception nedenunder smuldrede væk.

Til gengæld sørgede pasbetjente og toldere for en fyldestgørende forsmag på russisk service: En ting ad gangen og det behøver ikke at gå så hurtigt...

Det gjorde det til gengæld ved kongressens åbningsreception dagen efter. De forrygende dygtige Don-kosakker havde knapt nok sunget den sidste tone og danset det sidste trin, før pølse-madder, champagne og vodka blev revet fra bordene i et tempo, der mindede om et mindre lavineskred. Kun den lokale cognac var der mindre rift om – måske fordi russerne selv advarede om, at man blev både syg og blind af at drikke den...

Og navnlig synet var en god ting at have med sig, når man skulle færdes i millionbyen Rostov, hvor trafikreguleringen fore-

gik efter den stærkeste ret – på veje, hvor der fandtes et smukt udvalg af huller op til en meter dybe, og hvor forureningen fra de gamle biler og det dårlige brændstof var tæt på at være kvælende.

Smoggen lå lejlighedsvis så tykt, at det kunne være svært at se de forfaldne bygninger og de mange tiggere. Herunder en gammel kone, der lå hele dagen på knæ med den ene hånd strakt frem, mens den anden uafslædigt gjorde korsets tegn. En voldsom kontrast til de små-mafioser, der åbenlyst samlede (beskyttelses-)penge ind fra gadens forretninger – for ikke at tale om den flotte guld-kuplede kirke med den rige ornamentering, som lå lige ved et marked med gammelt skrammel, der til enhver tid kunne udkonkurrere Teater Møllens scenografier...

Fire nordiske forestillinger

Netop Møllen var et af de fire nordiske indslag på den teaterfestival, der omkransede ASSITEJ-kongressen. Den danske gruppe deltog med »Cykeltyven«, mens Paraplyteatret havde taget »Stafeliet« med. Norske Lars Vik havde succes med sin efterhånden godt slidte »Fritjof Fomlesen«, mens svenske Regionsteatern var på gæstevisit med det nordiske samarbejdsprojekt, »Ruben Peeewe's Eländiga Salonger«.

Alle fire forestillinger var med i off-festival-programmet, mens der i den officielle festival-afdeling var dømt klassikere:

Her var to udgaver af Hamlet – den ene en flot lokal udgave, hvor tilskuerne blev ført rundt i det imponerende store lokale ungdomsteaters kringelkroge og på et tidspunkt selv havnede midt i spillet på hovedscenen; den anden en koreansk incest-udgave, hvor Hamlet tog sig tid til at tage sin moder med vold – mens Shakespeare også havde »Stor-

men« med, ligesom Tjekhov (Tre Søstre) og H.C. Andersen (en meget vellykket udgave af »Den grimme ælling«) var repræsenteret.

Danske busser

Det fik en australsk kongresdeltager til under et afsluttende diskussionsforum om festivalens forestillinger til at problematisere, at det åbenbart primært er klassikerne – hvor gode og spændende og anderledes de end blev præsenteret – der tegner ungdomsteatret i Rusland, men han savnede nye, originale og nutidsorienterede stykker med udgangspunkt i de unges egen og problematiske hverdag.

En anden bemærkede det – set fra dansk børneteaterhøjde – udmærkede synspunkt, at der var for få forestillinger, der ophævede det traditionelle teaterrum ved at bringe spillepladsen i tilskuerhøjde. Næsten alle forestillinger blev spillet på store scener i rigtige teaterbygninger under en festival, der i øvrigt var uhyre velorganiseret, trods de åbenlyse problemer med infrastrukturen og ressourcerne.

Der var faktisk – ufatteligt nedkørte – busser til og fra alle forestillinger; en del var endda gamle og veltjente svenske og danske modeller, hvordan de så var havnet ved Sortehavet. Selv skiltene sad der endnu, så man kunne muntre sig med at studere »Fortrinsvis til bagage«; »Et trin ned« osv. i et land, hvor det ellers kan være svært at orientere sig pga. de kyrilliske bogstavers fremmedhed.

Disse til trods lykkedes det dog ganske mange fra den store gruppe danskere at pejle sig frem til ægte russisk Beluga-kaviar til knapt 50.000 pr. dåse. Heldigvis var det inflationsplagede rubler, svarende til ca. 50 kroner – eller knapt en uges løn for en russisk skuespiller eller skolelærer...

Sådanne lønninger betyder en velvoksen undergrundsøkonomi og/eller behov for flere job. Således havde en af skuespillerne fra Rostov-teatrets »Hamlet« et bijob som nattevagt på det hotelskib på Don-floden, hvor hovedparten af de udenlandske kongresdeltagere var indkvarteret.

Teknologiens revolution af teatret

Og spørgsmålet om ressourcer fik da også indpas i ASSITEJ-kongressen under om de teknologiske landvindinger, der ses som både en trussel og en udfordring for alverdens børne- og ungdomsteater.

Således leverede Michael Doneman, leder af Young People's Contacts Theatre i den australske by Brisbane, et af kongressens mest tankevækkende indlæg – om den fagre nye kommunikationsverdens internet, e-mail og virtual reality. Selv arbejder han bl.a. med *aboriginals* og unge via en teaterform, hvor det er computerne, der har magten. Internettet, der ikke kender til grænser eller besiddere, vil revolutionere også teatret, spår han og henviser bl.a. til, hvordan det skrevne ord, og siden aviserne og fjernsynsmediet hver især har ændret verden og mulighederne for at udtrykke sig.

Netop det fik den indiske deltager til at beklage, at alle snakker computere, når hans virkelighed handlede om en gammel skrivemaskine og konstante strømafbrydelser.

Det fik Bjarne Thanning, økonomichef og computereksperter på Teatercentrum i Danmark, til at gå i aktion. Han har som en del af ASSITEJ's generalsekretariat i Danmark konstant oplevet, hvor svært det var at kommunikere med især 3. verdens lande, fordi telefon- og fax og postforbindelser fungerer så dårligt. Men hvis hver center havde en maskine

koblet til Internettet – hvor meddelelserne blot ville stå i kø ved strømafbrydelser – så kunne den fremtidige og vigtige kommunikation mellem ASSITEJ-centrene komme til at fungere.

På vej mod ASSI-Nettet

Det var baggrunden for, at den danske ASSITEJ-delegation i løbet af et lille døgn tid kunne aflevere et detaljeret forslag til kongressen om at etablere et ASSI-Net; og med angivelse af de gode muligheder for at finansiere det nødvendige isenkram til medlemslande med økonomiske problemer.

Derved kom både det afgående generalsekretariat og danskerne i positiv fokus, endog forstærket af flere udenlandske delegeredes ros til Odsherred Teatercenter og den børneteaterudviklingsmodel, som projektet står for.

Blandt ASSITEJ's fremtidige opgaver står derfor også at undersøge muligheden for at lave kurser, fællesstudier og udviklingsarbejde efter samme model – og gerne på selve gerningsstedet i det nordvestlige Sjælland.

Tillige med valget af to nordiske medlemmer af ASSITEJ's executive-komite, Tromsø som værtsby for næste verdenskongres og en cementering af den progressive og 3. verdensorienterede arbejdsprofil i International ASSITEJ, kunne de danske og øvrige nordiske deltagere – som fyldte godt i arrangementet – glæde sig over en god kongres, inden de vendte næsen hjemad mod København.

Og denne gang afgik charterflyet til såvel tiden som alles tilfredshed. Fuld af mennesker og erkendelse af, at vel er kongres, seminar og forestillinger vigtigst, men det er de mellemfolkelige snakker i afslappet lag, at teaterkulturen virkelig rykker...

12th World Congress and General Assembly
Rostov-on-Don Russia 96

ASSITEJ

ASSITEJ's nye executivekomite på scenen i Rostov:
Myriam Reategui, Yoshige Kagawa, Judit Benedek,
Jürgen Flüge, Vicky Ireland, Tisa Chifunyise,
Ulli Plichta, Helge Andersen, Michael FitzGerald,
Harold Oaks, Marjorie Maclean og Kim Woo Ok.
Maurice Yendt og Jacqueline Russo er ikke med på billedet

Nordisk vicepræsident

De nordiske landes delegation glædede sig over et godt valg til ASSITEJ's executive-komite, idet svenske *Judit Benedek* blev stemt ind og norske *Helge Andersen* valgt til en af de tre vicepræsidentposter. Samtidig lykkedes det også at komme af med to af de hidtidige executive, Adolf Shapiro fra Rusland og Pahn Thi Thanh, der har brilleret med henholdsvis obstruktion og total passivitet gennem de seneste tre år – det blev dog samtidig gjort klart for værtslandet, at det var en personlig og ikke national blokade, der her blev ført ud i praksis. Endelig kunne de nordiske lande, der om nogen har arbejdet for at få Afrika og andre 3. verdenslande med i den internationale organisation, glæde sig over valget af Afrikas første repræsentant, der ovenikøbet straks strøg til tops som vicepræsident.

Judit Benedek – nyt nordisk ansigt i ASSITEJ

Den nye executivekomite består fra 1996-99 af følgende medlemmer:

Præsident: Michael FitzGerald (Australien)

Generalsekretær: Ulli Plichta (Østrig) • Vicepræsidenter: Helge Andersen (Norge), Marjorie Maclean (Canada) og Tisa Chifunyise (Zimbabwe)

• Kasserer: Harold Oaks (USA) • Komitemedlemmer: Maurice Yendt (Frankrig), Jürgen Flüge (Tyskland), Vicky Ireland (Storbritannien), Yoshige Kagawa (Japan), Kim Woo Ok (Sydkorea), Myriam Reategui (Peru), Judit Benedek (Sverige), Jacqueline Russo (Venezuela).

Ærespræsidentiel pris til Nusslein

ASSITEJ's 12. verdenskongres lagde rammer til en ny pris, indstiftet af amerikanske Nat Eek i mindet om sin afdøde hustru og de fem ærespræsidenter i ASSITEJ, hvoraf en af dem er Nat Eek selv.

Selvom alle medlemslandene forlods kunne indstille kandidater til prisen – der gives for ekstraordinært godt børne- og ungdomsteaterarbejde i perioden 1993-96, blev blot fire bragt frem, og de blev så alle hyldet: Den russiske dramatiker og kunstneriske leder, *Mikhail Bartenev*, fik sammen med *Grahame Gavin*, leder af det australske teater, *Barking Gekko*, plakette og hæder – mens tyske Gripsteatrets legendariske leder, *Volker Ludwig*, sammen med Paraplyteatrets *Ray Nusslein* delte den egentlige pris, hvortil også hørte 1000 amerikanske dollar til hver.

Prisen uddeles næste gang ved verdenskongressen i Tromsø, Norge, i 1999.

Resultater i Rostov

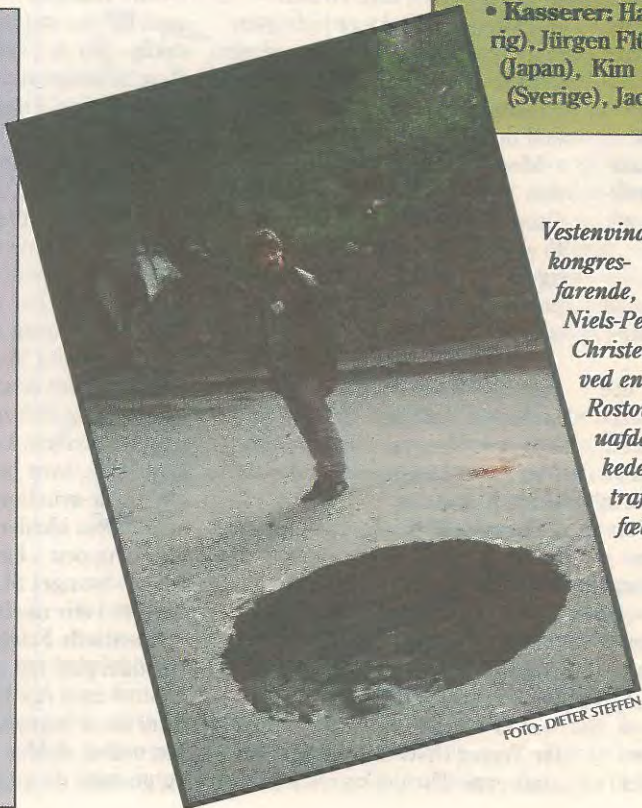
Udover at de afsluttende valg til executivekomiteen viste, at organisationens progressive linje blev fortsat, var to vedtægtsændringer blandt de vigtigste beslutninger på ASSITEJ-kongressen.

Den ene gjaldt sprogdiskussionen og vedtagelsen af det såkaldte 1+1-princip; dvs. at ved kongresser, møder m.m. gælder værtsnationens sprog plus engelsk – samt øvrige sprog efter behov. Ideologisk set betyder det, at intet sprog regnes for bedre end de andre.

Den anden åbningen mod især Afrika, manifesteret i vedtagelsen af adgangskriterier, der ikke længere udelukker afrikanske lande med en anden teatertradition og manglende ressourcer. ASSITEJ vil stadig ikke tage børnegrupper ind, men gerne de voksne, der arbejder med børn og teater.

Også det solidariske kontingent-princip fortsætter – med et fast lavt kontingent på 100 dollar, mens de rige lande opfordres til at give mindst 500 dollar

Af særlig glæde for Norden var også beslutningen om, at næste verdenskongres skal afholdes i Tromsø i det nordlige Norge i juli 1999.

Vestenvindens kongresfarende, Niels-Peter Christensen, ved en af Rostovs uafdækkede trafikfælder

FOTO: DIETER STEFFEN

Plichtas nye pligter

Den vigtige og arbejdskrævende post som generalsekretær i ASSITEJ gik til østrigske *Ulli Plichta*, der er født i Wien i 1961 og fra 1982 arbejdede som kostumedesigner for teater, film og fjernsyn. Hun har tillige studeret teater- og kunstvidenskab ved universitet i Wien og fungeret som medarbejder ved forskellige børnekulturelle institutioner.

Siden 1995 har hun været leder af ASSITEJ-Østrig og hun blev i 1996 kunstnerisk og organisatorisk leder af »donnerwetterblitz«, en festival for børn og unge i Wien.

Dermed flytter generalsekretariatet fra København til Wien og finansieres de næste tre år af statslige midler.

Den nye generalsekretær beskrives som en effektiv, men kølig type, der kan have tendens til at lade egen selvtilstrækkelighed overskygge andres erfaringer. Men selvom ASSITEJ's multikulturelle og vidtspredte geografiske basis giver vanskelige organisatoriske vilkår, kan hun glæde sig over at overtage et velfungerende og systematiseret generalsekretariat fra den afgående generalsekretær, Michael Ramløse, der blev kraftigt hyldet for sin indsats.

Godt svensk børneteater på rad og række: Carl Harlén (Teater UNO), Gunner Edander, Kent Hägglund og Elisabeth Frick (Musikteatergruppen Oktober)

Mellem engagement og bevidsthed

En uformel snak mellem fire svenske børneteaterprismodtagere om drivkræfter og visioner i svensk børneteater

A Look Inside

I forbindelse med International ASSITEJ's verdenskonference i den russiske by Rostov fra 1.-8. oktober i år gik de fem nordiske ASSITEJ-lande sammen om at producere et særligt magasin, der fortæller om børneteater i Norden.

Magasinet, der fik titlen »A Look Inside« og undertitlen »Children's theatre in the Nordic countries« (dvs: Et kig inden for hos børneteateret i de nordiske lande), blev udgivet til alle de delegerede ASSITEJ-kongressen – ligesom de enkelte nordiske lande efterfølgende vil bruge det som »eksportfremstød«.

I magasinet, der er på engelsk, findes bl.a. dette – her let forkortede – interview med de seneste års modtagere af den meget estimerede svenske Prix d'ASSITEJ.

Af Pia Huss

Et lidenskabeligt engagement og tilsvarende politisk bevidsthed er fælles træk ved de sidste tre års modtagere af den svenske ASSITEJ-pris. I 1993 blev prisen delt mellem musikeren og komponisten Gunnar Edander og Musikteatergruppen Oktober. Året efter fik teaterkritikeren og pædagogen Kent Hägglund denne udmærkelse, og sidste år gik den til Teater Uno fra Göteborg.

I starten af året mødtes de fire til en lang og livlig snak om børneteater, drivkræfter og visioner. Musikteatergruppen Oktober var repræsenteret af freelanceinstruktøren Elisabeth Frick – en af de ansvarlige for gruppens succesrige og prisbelønnede opsætning af »West Side Story«, og fra Teater UNO kom Carl Harlén, der har været med siden gruppens start. Der grines godt over, at de mænd, der ellers så ofte glimrer ved deres fravær i børnekulturen, ikke har noget

imod at føre sig frem, når det gælder priser og udmærkelser.

Det er ikke just konservative kræfter, der hædres af Svensk ASSITEJ. Rundt om bordet lever og vokser visionerne fra de radikale 70'ere. Måske er viljen til at bruge kulturen som en murbrækker, og måske er indsigten i, at børnekultur kræver mod og en ikke-opportunistisk indsats, endog stærkere i dag end dengang.

Meget vand er løbet i åen siden 1968, hvor komponisten Gunnar Edander sammen med to skuespillere og en instruktør og diverse rekvisitter blev propet ind i en lille bil og tog ud for at spille børneteater.

I spidsen for denne gruppe, som blev kaldt *Fickteatern* (*Lommeteatret*, red.) pga. dens uanselige størrelse, var Suzanne Osten (der nu er kunstnerisk leder for Unga Klara).

Gunnar Edander: »Vi brændte for sagen, og Suzanne brændte stærkest. Hun var så fuld af vilje og ideer, at vi andre næsten måtte haste efter hende. Det var en fantastisk morsom og inspirerende tid«.

Ti år efter, i 1978, var det tiden for Teater UNO at køre sin benzindrevne Thespiskærre frem

(*Thespiis var grundlæggeren af den græske tragedie*, red.). De drog ud i forstæderne med stærke, fysiske og provokerende ungdomsforestillinger om, hvordan den politiske terrors ansigt ser ud.

Carl Harlén: »Vi brændte også for vor sag og vi brænder stadig. Der er bare det ved det, at nu befinder vi os i en helt anden situation. I dag har vi hjem og børn og kan ikke bare leve fra hånden til munden. Desuden er alle de faste udgifter – hvad enten de hører til privatlivet eller teaterproduktionen – blevet mange gange større, uden at det nødvendigvis har medført en synlig forbedring af standarden«.

Drivkraften i Musikteatergruppen Oktobers arbejde er synliggørelsen og diskussionen af de unges livsvilkår. I den sidste del af 80'erne, hvor børs-spekulanter og yuppie-svindlere satte ganske anderledes idealer på menuen, blev gruppen – ligesom Teater UNO – tvunget til så at sige at arbejde i stiv modvind.

Elisabeth Frick: »Jeg er smadder glad for, at Oktober blev hædret med ASSITEJ-prisen, fordi de så konsekvent har holdt fast ved at skildre vort samfund og gestaltet de unges virkelighed.

Jeg beundrer Ninne Olssons (Oktobers kunstneriske leder, red.) utrolige næse for, hvad der sker i de unges verden og tilmed være i stand til at vække deres interesse. Vores opsætning af »West Side Story«, hvor gruppen bestod af så mange amatørskuespillere, var både en fortsættelse og en ny begyndelse af det arbejde, som Oktober fordyber sig i«.

Engagementet for børnene som en overset gruppe var også det, der engang i tidernes morgen fik Kent Hägglund til at vælge en uddannelse som dramapædagog hos *Vår Teater* (Stockholms store og vidtforenede teatervirksomhed for børn og unge, red.) og siden at fortsætte med at uddanne fritidspædagoger på Lærerhøjskolen.

At være på børnenes parti indebærer naturligvis også som kritiker at arbejde for en offentlig diskussion af børneteaters kvalitet.

Om at genvinde initiativet

Vi taler netop meget om børneteaters kvalitet – eller rettere om vilkårene for kvalitet. Svensk lavkonjunktur og dårlig samfundsøkonomi medfører f.eks. at

FOTO: PIA HUSS

hele ens tilværelse dannes, bør man garanteres det allerbedste. Derfor er det ad helvede til, at netop børnene – sammen med de gamle – er dem der må betale for 80'ernes økonomiske svindel. Selv inden for kulturlivet forsøger man at usynliggøre børnene, og det er symptomatisk, at man i planlægningen af det kommende kulturbyår (Stockholm har fornøjelsen af at være kulturby i 1997, red.) ikke nævner børn med mange ord.

Harlén: »Vi har alle som udøvende kunstnere del i ansvaret for, at kvalitetsdiskussionen ikke føres mere konsekvent. Det var næsten som da min gamle, halvblinde far kørte bil. Det var noget skidt, men det værste var, at ingen stoppede ham. Han troede jo selv, at han kørte lige så godt som han havde gjort ti år før«.

Kvalitet og status

God kvalitet højner børneteaters status, og eftersom ASSITEJ-priserne faktisk også er et form for kvalitetsbedømmelse, har udmærkelsen stor betydning for modtagerens position.

Frick: »Det var en utrolig opmuntring for hele gruppen at få prisen. For mig personligt betyder det også, at jeg har fået større tiltro til min egen kompetence og kan udvise større pondus på min plads i børnekulturen. Og netop det at turde stå inde for sit kunstneriske udtryk og udvise et vist kunstnerisk niveau og vide at det man gør er vigtigt, betyder meget for ens status«.

Harlén: »Netop. ASSITEJ-prisen er faktisk en kvalitetsbedømmelse, som fortæller, at den teaterform man arbejder med, er så god, at den er pris-værdig. UNO har også fået andre udmærkelser og da vi samtidig har arbejdet med konsekvens i næsten 20 år, mener jeg at det burde give os en form for økonomisk garanti for kunsten. Det ville være skønt endelig at kunne koncentrere sig om at videreudvikle teaterarbejdet og slippe for den evige støttekarrusel«.

Hägglund: »Jeg føler det vældigt opløftende at dvæle blandt børneteaters virkelige storheder. Jeg tænker her på tidligere prismodtagere som Suzanne Osten, Staffan Göthe, Staffan Westerberg og Finn Poulsen. Men selv som kritiker må jeg bestandig slås for børneteaters placering og position – og prisen understreger vigtigheden af, at børneteater beskrives og bedømmes af mennesker med en særlig kompetence«.

Patos – lysten til det kunstneriske udtryk og den ideologiske overbevisning har prismodtagerne tilfælles. Men som Gunnar Edander siger:

»Vi skal ikke glemme, at vi også har taget disse job fordi vi gerne vil lægges mærke til! Vi har stadig noget af barnets lystfyldte behov for at kunne sige: Mor, mor - se på mig!«
(...)

Visionerne lever

Efter snart 20 års engagement i med- og modgang vejrer de fire

morgenluft.

Hägglund: »Jeg synes trods alt, at afstanden mellem børn og voksne er blevet mindre. Vist er mange mennesker presset hårdt af enten dobbeltarbejde eller arbejdsløshed, men når jeg oplever en fortrolighed mellem lærere og elever, bliver jeg glad«.

Harlén: »Gennem alle årene har jeg forsøgt at medvirke til, at unge skal slippe for den mørke, destruktive ungdomstid, som jeg selv gennemlevede. En målsætning for vort teaterarbejde er, at det unge publikum virkelig kan se os. Derfor går vi aldrig med til at spille for kæmpestore grupper, hvor individet forsvinder i mængden. Godt nok lever vi i en krise-tid med mange egotrippede idealer, men hos mange unge fornemmer vi også en ny bevidsthed. Menneskene har altid haft en fantastisk evne til at organisere sig i hårde tider, og mange begynder nu at søge sammen for at imødegå arbejdsløsheden. Måske ser vi også en ny teaterbevægelse vokse frem«.

Frick: »Jeg var selv et barn, der fik chancen for at opdage en ny side af livet gennem *Vår Teater*. Derfor føler jeg et stort ansvar for at vise de svage i samfundet, at mulighederne findes. Jeg ser teater som en måde at lære om livet og om, hvad de indebærer at være et menneske. Måske når vi snart til et punkt, hvor snakken om gevinster og såkaldt lønsomhed må give plads for helt andre spørgsmål. Og så håber jeg virkelig, at der viser sig nogle unge, handlekraftige og visionære børneteaterfolk, som vil slå os alle med forundring«.

Harlén: »Og at vi aldrig må slå deres kraft og entusiasme ned med et »det har vi allerede gjort«.

Edander: »Bare vent – alt kommer i bølger. Tag blot kvindespørgsmålet, som var helt yt i 80'erne. Da var der ingen, der gik og nynnede mine gamle kvindesags-plader. Men nu er de populære igen. På samme måde vil børnekulturen komme i fokus. Utopierne og visionerne om at kunne give det bedste til dem, der har mest behov for det, har overlevet i al stilhed. Jeg er overbevist om, at flere og flere vil indse, at det vedkommende, vigtige og nyskabende børneteater er det eneste sande folketeater«.

Pia Huss er svensk journalist og teaterkritiker

Carl Harlén fra Teater Uno er leder af et kursus på Odsherred Teatercenter i juni måned næste år for skuespillere, instruktører og dramatikere m.fl. Kurset vil tage afsæt i den særlige arbejds metode, som Teater Uno har udviklet, hvor man med udgangspunkt i en virkelig begivenhed/problematiske anventer en klassisk tekst som ramme for en forestilling. Nærmere oplysninger hos Odsherred Teatercenter

Ungdom og aggressioner på scenen i Musikteatergruppen Oktobers prisbelønnede udgave af »West Side Story«

Motiveringer for Prix d'ASSITEJ 1993-95

1993

Komponisten Gunnar Edander: For sin fantastiske evne til at udvikle den dramaturgiske betydning af musik i teaterforestillinger.

Musikteatergruppen Oktober: For sit mangeårige og samvittighedsfulde arbejde for og med unge fra det flerkulturelle Södertälje – hvilket bl.a. har resulteret i forestillingen »West Side Story«.

1994

Teaterkritikeren Kent

Hägglund: Via sin skarpe evne til at analysere og sit aldrig svigtende engagement formidler Kent

Hägglund en stærk tro på svensk børneteaters udvikling og muligheder.

1995

Teater UNO: For sin unikke skaberglæde og stædige stræben efter at fastholde sin særlart i en tid, hvor strenge økonomiske kræfter styrer og tilfælde trends synes at råde.

Anita Wall som den sorte kat, »Rimski Pepsikoffski, i »Kaffer – en musical for børn med musik af Gunnar Edander

Tidsskrifter

Blandt de tidsskrifter, der er kommet redaktionen i hænde siden sidst, finder man *Spillerom*, der har viet et dobbeltnummer til og om den norske gruppe Grenland Friteater, der har stået for kvalitativt og nyskabende teater gennem 20 år.

Nedefor et udpluk af artiklerne fra de seneste tidsskrifter:

Teater ET nr. 80: En række teaterkyndige, heriblandt Magnus Florin og Kela Kvam, skriver om relationerne mellem tekst og teater; der er også kritik af den kongelige ballet og et interview med den norske dramatiker Cecilie Løveid.

Spillerom nr. 3-4/96: Tema-nummer med en række indlæg om hvad teater bør og kan være – alle i relation til Grenland Friteater.

entré nr. 5/96: Identitet og kønsroller i Tony Kushners forestilling »Angels in America«; Jean Anouilh – god muligheder i ny indpakning. **Nr. 6/96:** Om teaterkritik, der lader læseren i stikken; interview med skuespilleren Ann Petré.

Rampelyset nr. 229: Om teatrets »fascinationspunkt«; amatørteaterinstruktør-kursus afholdt i Norge; rapport fra Verdensbørneteaterfestivalen i Hvidovre.

danstidningen nr. 5/96: Hvordan bliver man danseterapeut?; en snak med Erna Grönlund og portræt af danseren Karl Dyall.

Dansk UNIMA 3/96: Om animationsteatrets kvaliteter; statsstøtte m.m.

Teaterbladet nr. 195: Interview med ASSITEJ's afgående generalsekretær, Michael Ramløse; TEF i vanskeligheder; rapport fra en mediekonference i Skagen. **Nr. 196:** Interview med Michael Morritzen om teatrets overlevelsesmuligheder om elever på den nye teater-tekniske assistent-uddannelse

Teatertidningen nr. 5/96: Portræt af skuespilleren Ingala Olsson; interview med Staffan Göthe; teatermusikseminar i Västerås; præsentation af Teater Bhopa, Atelier kuerteatern og Teater Bastard.

FOTO: KURT JOHANSEN

Den store børne- og ungdomsteaterfestival anno 1997 kommer til at foregå i Svendborg i dagene 13.-20. april.

Festivalen ligner i sin opbygning sig selv – altså et overvældende antal opførelser på skoler, biblioteker, institutioner og andre spillesteder i Svendborg i dagene mandag-fredag, arrangørkonference hele fredagen og det overdådige weekend-arrangement som afslutning d. 19. og 20. april.

Festivalens sekretariat vil ligge i BORGERFORENINGEN i centrum af Svendborg, og det er også her alle publikums-faciliteter (bl.a. billetudleveringen) samles i weekenden.

I ugens løb vil der – udover de lukkede forestillinger blive spillet mindst to offentlige forestillinger om dagen – én for de yngre børn om eftermiddagen i BORGERFORENINGEN og én for de ældre børn/unge om aftenen på SVENDBORG TEATER.

Fredag d. 18. april afholdes der – traditionen tro – arrangørkonference, som foregår på CHRISTIANSMINDE.

Årets tema er »Musik i teatret«. Der arbejdes i øjeblikket med at sammensætte et spændende og udbytterigt program, som vil indeholde både oplæg/foredrag, eksemplificeringer, arbejdsdemonstrationer og en forestilling.

Så det er allerede nu, der skal sættes kryds i kalenderen og bedes om fri fra arbejde.

Yderligere oplysninger og tilmelding efter årsskiftet.

Hovedparten af weekendens spillesteder ligger i Svendborg centrum – i gå-afstand fra billetudleveringen i BORGERFORENINGEN. Dog vil der blive tale om buskørsel til nogle af de store spillelokaler (haller), som ligger uden for bymidten.

Ved festival 96 introduceredes et »forud-afhentnings-system« for billetter for at undgå at publikum (især de travle arrangører) spiller for megen tid med at stå i kø.

Dette system vil også være gældende ved festival 97 endog i en forbedret udgave.

BØRNETEATERAVISEN udkommer som sædvanlig med et

særligt festival-indstik nummer cirka en måned før festivalen.

Og så kan det jo i forbifarten nævnes, at festival 98 ligger i Roskilde og at festival 2000 har fundet husly i Ringsted, mens eventuelt teaterhungrende kommuner stadig kan nå at lægge billet ind på festival 99.

Indkvartering til festival 97

For de mange tilreisende festivalgæster vil det være en god ide allerede nu at sikre sig overnatningsmuligheder – og her vil turistbureauet i Svendborg være behjælpelig:

Syddyns Turistbureau
Centrumpladsen 4
5700 Svendborg
Tlf. 62 21 09 80
Fax 62 22 05 53

Fællesrejse til festivalen i Svendborg

Helsingør Børneteater arrangerer som sædvanlig fællesrejse til den årlige børneteaterfestival, hvis weekenddel finder sted i Svendborg i dagene 18.-20. april.

Turen omfatter rejse fra HT-området fredag eftermiddag med hjemrejse søndag aften. Der er overnatning på hotel Svendborg, der ligger centralt i byen og lige midt i festivalområdet.

Det er muligt at deltage i fællesarrangementet uanset hvor i landet man bor, og der arrangeres grupperejser, hvis det kan lade sig gøre.

Lørdag aften vil der være middag med underholdning på hotellet.

Prisen for hele pakken er 1380 kroner (tillæg for enkeltværelse kr. 225 pr. nat), inkl. rejse fra hovedstadsområdet, overnatning med morgenmad og middag lørdag aften. Hvis man ønsker at deltage i arrangørkonferencen fredag, arrangeres der rejse- og overnatning fra torsdag (tilmeldesekupon kan tilsendes).

Der er et begrænset antal værelser til rådighed, så dem, der kommer først til mølle...

Kontakt:
Helsingør Børneteater
på tlf. 49 20 08 11
(hverdag kl. 12-15)
eller via fax:
40 20 04 11.

BØGER BØGER BØGER BØGER

VED CARSTEN JENSEN

ASSITEJ's første årbog

ASSITEJ – den internationale organisation for teater for børn og unge – har nu udgivet sin første

årbog, der udover flere gode artikler også indeholder en aktivitetskalender samt adresser og publikationslister for de knapt 60 medlemscentre verden over.

Årbogen, der er på engelsk, indeholder bl.a. artikler om børneteater for de helt små aldersgrupper; diskussionen om professionelt børneteater for og/eller med børn; teaterkritik i børneteateret – bl.a. har Børneteateravisens redaktør skrevet om kampen for kvalitet i børneteateret – samt historien om ASSITEJ's tilblivelse og aktiviteter.

Som helhed er bogen et vellykket og spændende initiativ, der er velegnet til at skabe debat og binde organisationen sammen.

»ASSITEJ Annual 1996/97.

Yearbook of Theatre for Children and Young People. Red. Wolfgang Schneider. 158 sider, kr. 50 ved henv. til Dansk ASSITEJ.

Kulturen i hverdagen

Kulturministeriet og Det Tværministerielle Børneudvalg har barslet med en inspirationsbog, der skal være med til at styrke den kunstneriske og kulturelle dimension hos børnene i landets mange institutioner. Det kan være ved selv at skabe eller ved at møde kunst og kultur i deres institutionaliserede hverdag.

Idebogen »Tusindkunst« skal opfattes som et arbejdsredskab med bud på, hvordan kunstneriske aktiviteter kan indgå i børne-

nes hverdag. Til projektet hører også et kunstnerkatalog med nyttige navne og adresser – dette katalog findes dog p.t. kun i Fyns amt.

»Tusindkunst«. Af Lene Byriel. 97 sider, kr. 80. Kan købes hos *Kulturens Børn* – tlf. 33 92 30 40. *Kataloget kan købes hos Fyns Amts Kultur og Specialundervisningsafdeling* – tlf. 65 56 10 00 for 50 kr.

Vejviser til legat junglen

Man behøver ikke være en en-benet, rødhåret kvindelig efterkommer af brændevinsgrosserer Stub fra Nr. Fjammelv for at modtage et legat. Der er nemlig over 10.000 legater og fonde i Dan-

mark, som råder over en kapital på mere end 50 milliarder kroner – og nok så interessant: Et årligt afkast på op mod et par milliarder kroner. Den 6. udgave af »Vejviser til legater og fonde« forsøger at hjælpe potentielle modtagere – bl.a. ved at inddele legaterne i 11 kapitler og sørge for et omfattende stikordsregister.

Om kort tid udkommer legatvejviseren også på CD-rom og diskette, så det via computer bliver muligt at opspore, om der er penge at hente til sig selv eller et andet godt formål.

»Vejviser til legater og fonde«. Af Per Billesø og Berit Jylling. 640 sider, kr. 645. Forlaget Billesø & Baltzer.

Teatret Rosa har skiftet adresse:
Teatret Rosa
Masnedøgade 1
2100 København Ø
Tlf. 31 20 54 57

Eternia Danseteater, tidligere
Sverige, har fået bopæl i Danmark:
Eternia Dansetater
Holmebækhuse 316
4681 Herfølge
Tlf./Fax: 5621 4898
Mobil: 4046 8498
E-mail: 106215,1603@compuserve.com

Eventyr Operaen
Eventyr Operaen
Præstetoften 25, 8330 Beder
Tlf. 86 93 80 10/86 27 70 91

Thors Hammer
Forestillingen, der hidtil har spillet for et publikum på max. 150 personer, udbydes nu i to priskategorier:
Gruppe 1: Max. 150, pris incl. moms 11.250 kr.
Gruppe 2: Max. 250, pris incl. moms 14.375 kr.
Se i øvrigt Den Røde Brochure side 226.

Bjørneteateret
4591 Føllenslev. Tlf. 53 46 82 65
Ulv i forklæde
Ændret aldersgruppe i forhold til Den Røde Brochure. Spilles nu for 12 årige og op efter.
Turné forår uge 9-10-11.
Se i øvrigt Den Røde Brochure side 31.

Annemoneteateret
Suhmsgade 4
1124 København K
Tlf. 33 32 19 49
Østenfor sol og vestenfor måne
Forestillingen har flere ændringer i forhold til Den Røde Brochure:
Instruktør: Bjarne Sloth Thorup
Dramatisering: Preben Friis og Me Michelsen
Medvirkende: Lisbeth Lipschitz, Albert Nielsen og Johanne de Fine Licht
Komponist og musiker: Jens Tolsgård.
Aldersgruppe: 5-10 år.
Turneperiode: Fra februar til 1. maj samt igen fra september.
Se i øvrigt Den Røde Brochure side 15.

Genvalg i FAST

Foreningen Af Små Teatre har afholdt generalforsamling på Odsherred Teatercenter, hvor der var genvalg til såvel formand Mogens Holm som forretningsudvalget.

I lyset af den øjeblikkelige teatersituation har FAST naturligt nok valgt at prioritere arbejdet med de små byteatre højt – og med det erklærede mål at skaffe dem alle 50 procents statsrefusion i lighed med egnsteatrene.

Samlet teaterliv

Tre egnsteatre under samme tag – den odenseanske kulturrådmand Søren Møller priste det unikke projekt, da der 5. november var ombygnings- og rejsegilde i Rosenhaven, der til sin tid skal rumme Gadesjakkert, Skægspire og Vintapperteatret. Der bliver 3200 kvadratmeter at slå sig løs på i den store bygning, der for godt 100 år siden blev taget i brug som Folketeatret ved Munke Mose.

Siden morskabsteatrets dage har der bl.a. været restaurant, tysk forlystelsessted under krigen, byggemarked og biograf – ligesom hedengangne Banden holdt til i en del af bygningen.

Odense kommune vil bruge omkring syv millioner kroner på renoveringen og ombygningen, der efter planen skal være tilendebragt til sommer.

Birthe Niilonen – nedtrapper skuespillet for at være enevældig teaterleder på Kaskadeteatret

Ny lederstruktur

Kaskadeteatret har i pagt med tidens effektivitetsjagt ændret på sin hidtidige ledelsesstruktur med en administrativ og en kunstnerisk leder. I stedet har bestyrelsen ansat Birthe Bonde Niilonen – kunstnerisk leder siden 1994 – som egentlig teaterleder. Det betyder, at Jan Torp fremover er koordinator af administration og produktion

med reference til lederen, mens Lone Wessel er teatersekretær med reference til Jan Torp og i øvrigt eneansvarlig for Børneteaterfestivalen i Horsens.

Den nye lagkagestruktur skullean- giveligt effektivisere teatrets beslutningsprocesser.

Isenesatte billeder

Landsforeningen BØRN KUNST OG BILLEDER arrangerer 22.-24. november sin 6. konference, som i år har temaet »Isenesatte Billeder«. Landsforeningen, hvis mål er at stimulere interessen for den billedmæssige side af børnekulturen, har inviteret kulturforskere, scenografer, kunstnere, film- og museumsfolk til konferencen, der finder sted på Fuglsøcentret på Mols.

Danseteater søger partnerskab

Danseteatret rickett dance co. er på ud- kig efter en partner til et administrativt fællesskab, så kontorlokaler og til- hørende faciliteter kan udnyttes bedre. I den forbindelse håber man at finde en makker inden for børneteaterområdet, som man er på kunstnerisk og organisa- torisk bølgelængde med.

Og det er måske en ide, som økono- misk betrængte – og hvem synes ikke at de er det – teatre kunne arbejde vi- dere med.

Igen international festival i Vejle

Den internationale børneteaterfestival i Vejle i august 1995 gav åbenbart byen blod på tanden, for fra 25. maj til 1. juni 1997 er Vejle vært for den nordiske børne- og ungdomsteaterfestival, der går på skift mellem de nordiske lande hvert andet år.

Festivalen vil rumme 12 professio- nelle børneteatre fra syv nordiske lande – heri indgår repræsentanter fra de balt- iske lande – samt seminarer, workshops og åbent universitet.

Festivalen arranges af Dansk ASSI- TEJ i samarbejde med Vejle Kommune og Vejle Amt og vil blive løbende omtalt i de kommende numre af Børneteater- visen

COMEDIE VOGNEN

JAGTEN PÅ URMENNESKET

Om de glemte og glemte urkræfter
i det civiliserede menneske...

Ny forestilling for mellemgruppen, med to hunner og en han

På turné forår/efterår 97
med Pernille Aaboe, Trine Runge og Niels Jørgensen

Griffenfeldsgade 7A – København N. – tlf. 35 36 61 22

KASKADETEATRET PARADISTRÆET

11/2 - 4 år

FOTO: TOMMY WOLK ANDERSEN

Forestillingen PARADISTRÆET er baseret på verdens stadige forvandling og udvik- ling. I løbet af forestillingen bygges der bogstavligt talt en miniatureverden op for øjnene af publikum i en rolig og poetisk rytme tilpasset aldersgruppen.

I starten er der intet. Nanni sidder ved det tomme bord. I bordet er der skuffer, og derfra dukker efterhånden de ting frem, som hun skal bruge til at bygge sit univers med.

Det hele består af naturens egne materialer, dens lyde og dens musik. Sten og sand får liv og bliver til groplads for blomster og træer. Solen står op og varmer. Skyerne regner og Paradistræet vokser frem. Der kommer dyr omkring træet. Fugle bygger rede i dets top, og mennesket slår sig ned ved træets rod.

En lille poetisk forestilling for de helt små om kendte og nære ting. Fortalt med nænsom hånd med et så tilpas abstrakt billedsprog, at børn hver især kan danne deres egne billeder - og alligevel så konkret, at de genkender mange ting.

Kaskadeteatret telefon 75 78 20 33

SMÅ SCENER

ARRESØ TEATER

ARRESØ TEATER
Arresøgård Allé 2
Ramløse
3200 Helsingør
Billettf: 48 71 24 25
(11-13, 17-19)

»Er engle altid engle?
- og ikke et ord om nisser!
Arresø Teater
Aldersgruppe: 3-7 år
Spilletidspunkt: 16. nov.-22. dec.,
ma.-ons. kl. 10, lø.+sø. kl. 14

FAIR PLAY
Borchsvej 3
4300 Holbæk
Billettf: 53 43 85 95 (10-14)

»Elsker - elsker ikke«
Fair Play
Aldersgruppe: 8. kl. og op
Spilletidspunkt: 14.-19. marts, ma.-
ons. kl. 20, fre. kl. 20

»Harry«
Fair Play
Aldersgruppe: 3-6 år
Spilletidspunkt: 5.-10. april, ma.-
to. kl. 9.30+11, lø. kl. 14

KULTURHUSET GIMLE

Gl. Stationsvej 12
4591 Føllenslev
Billettf: 53 46 81 88

»Landmåleren«
Odsherred Teater
Aldersgruppe: unge
Spilletidspunkt: 26. nov. kl. 20

»Fiskeren Markus«
Nørregaard & Reiches Teater
Aldersgruppe: 6 år og op
Spilletidspunkt: 1. dec. kl. 15

»Sko i skabet«
Bjørnateatret
Aldersgruppe: 2-6 år
Spilletidspunkt: 18. jan. kl. 15

»Members only«
Mimeteatret
Aldersgruppe: unge
Spilletidspunkt: 25. feb. kl. 20

»En biting«
Jacob Mendels Teater
Aldersgruppe: 6-11 år
Spilletidspunkt: 8. marts kl. 15

HOLBÆK EGNSTEATER

HOLBÆK EGNSTEATER
Vimmelskæft 27
4300 Holbæk
Billettf: 59 44 45 10

»Juleeventyret«
Holbæk Egnsteater
Aldersgruppe: 6 år og op
Spilletidspunkt: 19.-20. dec. kl. 19,
21.-22. dec. kl. 16

MASKENS HUS
Skolegade 16
4800 Nykøbing F
Billettf: 54 85 78 81

»Miraklet«
Masken
Aldersgruppe: 5 år og op
Billetpris: kr. 42

FYN

MIMETEATRET

MIMETEATRET
Vestergade 95 B
5000 Odense C

»Jeg vil hjem«
Gadesjakkert
Aldersgruppe: 4-9 år
Spilletidspunkt: 19.-30. nov., ti.-fre.
kl. 10, to. kl. 14, lø. kl. 15
Billetbestilling: 66 14 40 21

»Mimeopera«
Mimeteatret
Aldersgruppe: 7. kl. og op
Spilletidspunkt: 7. jan.-17. jan. 97,
ma. - fre. kl. 20
Billetpriser: kr. 75, rabatordninger
Billettf: 66 17 86 61 (10-14)

ROSENHAVEN

ROSENHAVEN
Filosofgangen 19
5000 Odense C

»Thor og Tjalf Menneskesøn«
Gadesjakkert
Aldersgruppe: 9 år og op
Spilletidspunkt: 3.-6. dec., ti.-to. kl.
10+12, fre. kl. 10+19.30
Billetbestilling: 66 14 40 21

»De 24 juletableauer«
Odense Danser
Aldersgruppe: 12 år og op
Spilletidspunkt: 18.-22. dec kl. 20
Billetnet: 65 42 04 30
Billetpris: kr. 50

SKÆGSPIRE
Vestergade 68
5000 Odense C
Billetbestilling: 66 11 31 06

»Tudseakvariet«
Skægspire
Aldersgruppe: 8 år og op
Spilletidspunkt: indtil 14. dec.,
ti.+to. kl. 10+13.30, ons.+fre. kl.
10, lø. kl. 11

»Frø og Tudse«
Skægspire
Aldersgruppe: 4-8 år
Spilletidspunkt: 8. feb.-22.
marts+22. april-3. maj

ÅRHUS OG OMEGN

AUKTIONSCENEN

AUKTIONSCENEN
Mejlgade 45
8000 Århus C
Billettf: 86 13 53 11

»Den hellige nat«
Gruppe 38/Refleksion
Aldersgruppe: 5 år og op
Spilletidspunkt: 27. nov.-21. dec.,
ring for tidspunkter
Billetpriser: kr. 60, ungdomsrabat

»La Strada«
Møllen
Aldersgruppe: 6 år og op
Spilletidspunkt: 29.-31. jan.,
ons.+to. kl. 11.15+19, fre.+lø. kl.
9.45+11.15
Billetpriser: kr. 50

»Klodshans«
Baggårdsteatret
Aldersgruppe: 8 år og op
Spilletidspunkt: 12.-15. feb.,
ons.+fre. kl. 11.15, to. kl. 11.15+19,
lø. kl. 14
Billetpriser: kr. 50

»Brevet fra Frida«
Gruppe 38
Aldersgruppe: 7 år og op
Spilletidspunkt: 19. feb.-15. marts,
ons.-fre. kl. 9.45 og 11.15,
lø. kl. 14

SVALEGANGEN
Rosenkrantzgade 21
8000 Århus C
Billettf: 86 13 88 66 (ti.-fre. 16-
20, lø. kl. 13-16)

»Juleeventyret«
Holbæk Egnsteater
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 20.-23. nov., ons.-
fre. kl. 20, lø. kl. 16

»Massemordersken«
Svalegangen
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 26. nov.-14. dec. +
7.-25. jan. kl. 20

»Opfindelsen af ensomhed«
Odense Int. Musikteater
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 29.-31. jan. kl. 20,
1. feb. kl. 16

»W's mystiske forsvinden«
Det Danske Teater
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 4.-7. feb. kl. 20, 8.
feb. kl. 16

»Napoleonskrigen«
Svalegangen
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 14. feb.- 22. marts
kl. 20, lø. kl. 16

GULDLOK DUKKETEATER
Willemoesgade 2
8200 Århus N
Billettf: 86 10 47 77

»Julemandens tryllestav«
Guldlok Dukketeater
Aldersgruppe: 2 år og op

Spilletidspunkt: 28. nov.-22. dec.,
ring for tidspunkter
Billetpriser: kr. 35

»Guldlok og de 3 bjørne«
Guldlok Dukketeater
Aldersgruppe: 2-5 år
Spilletidspunkt: 17. jan.-12. feb. +
19.-28. feb., ons.+to. kl. 10, fre.-sø.
kl. 10 +15
Billetpriser: kr. 35

»Frøkongen«
Guldlok Dukketeater
Aldersgruppe: 2-7 år
Spilletidspunkt: 1.-16. marts, fre.-
sø. kl. 10+15
Billetpriser: kr. 35

MBT-DANSETEATER

MBT-DANSETEATER
Frederiks Allé 20C
8000 Århus C
Billettf: 86 27 70 91/86 93 80 10
(inst.), 89 31 82 10

»Nisserne i lænestolen -
da julen blev stjålet«
Eventyr Operaen
Aldersgruppe: 3 år og op
Spilletidspunkt: 4.+5. dec. kl.
10+11.30, 6. dec. kl. 10+16, 7. dec.
kl. 14+16
Billetpriser: voksne kr. 60,
børn kr. 20

ØVRIGE JYLLAND

JAKO-BOLE TEATRET

Danmarksgade 19
9000 Aalborg
Billettf: 98 12 78 33

»Paradistræet«
Kaskadeteatret
Aldersgruppe: 11/2-4 år
Spilletidspunkt: 11.-24. nov., hver-
dage kl. 9.30+11, weekend kl.
14+15.30
Billetpriser: kr. 40

»Væk mig efter jul«
Jako-Bole Teatret
Aldersgruppe: 6 år og op
Spilletidspunkt: 26. nov.-21. dec.,
ring for tidspunkter
Billetpriser: kr. 40

»Fugl som ikke kunne flyve«
Rivegildet
Aldersgruppe: 11/2-4 år
Spilletidspunkt: 22. jan.-2. feb.,
hverdage kl. 9.30+11, weekend kl.
14+15.30
Billetpriser: kr. 40

»På den anden side
bor jeg - her«
Jako-Bole Teatret
Aldersgruppe: 4 år og op
Spilletidspunkt: 19. feb.-15. marts,
ring for tidspunkter
Billetpriser: kr. 40

JOMFRU ANE TEATRET
Jomfru Ane Gade 14
9000 Aalborg
Billettf: 98 13 60 44

»Rottemennesker«
Jomfru Ane Teatret

Aldersgruppe: voksne
Spilletidspunkt: 31. okt.-23. nov.,
ma.-fre. kl. 20, lø. kl. 16

TEATRET MØLLEN

TEATRET MØLLEN
Møllepladsen 4
6100 Haderslev
Billettf: 74 52 66 79

»En landmålernes historie«
Odsherred Teater
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 27.-28. nov. kl. 20

»Hva' siger ægget«
Paraplyteatret
Aldersgruppe: 5-10 år
Spilletidspunkt: 23. nov. kl. 11

»Blik og Bach«
Fair Play
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 5. dec. kl. 20

»W's mystiske forsvinden«
Det Danske Teater
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 12. dec. kl. 20

»Coriolanus«
Fair Play
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 16. jan. kl. 20

»En Biting«
Jakob Mendels Teater
Aldersgruppe: 5-10 år
Spilletidspunkt: 18. jan. kl. 11

»La Strada«
Møllen
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 22. jan. kl. 20

»Frø - det kan du selv være«
Corona Danseteater
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: 1. feb. kl. 11

»Et ensomt øre«
Nørregaard & Reiche
Aldersgruppe: 3-6 år
Spilletidspunkt: 8. feb. kl. 11

»Paradistræet«
Kaskadeteatret
Aldersgruppe: 2-4 år
Spilletidspunkt: 15. feb. kl. 11

»Nielsen og fisk«
Det Ripensiske Teaterselskab
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: 8. marts kl. 11

VENDSYSSEL EGNSTEATER
Dronningensgade 12
9800 Hjørring
Billettf: 98 92 47 11

»I tykt og tyndt«
Vendsyssel Egnsteater/
Amagerscenen
Aldersgruppe: voksne
Spilletidspunkt: 7.-9. nov. kl. 20

»Julen har bragt et cykelbud«
Vendsyssel Egnsteater
Aldersgruppe: voksne
Spilletidspunkt: 23. nov.-20. dec.
kl. 20

»Gert Westphaler«
Vendsyssel Egnsteater
Aldersgruppe: voksne
Spilletidspunkt: 22.marts-15. april,
ring for tidspunkter

VÆRKET

VÆRKET
Lille teatersal
Mariagervej 10
8900 Randers
Billettf: 86 41 20 99 (10-15)

»Jul på Nordpolen«
Vestenvinden

Aldersgruppe: 3 år og op
Spilletidspunkt: 1.-22. dec., hver-
dage kl. 10+12+14, to.+fre. kl. 19,
sø. kl. 14

»Dilemma«
Replikken
Aldersgruppe: unge og voksne
Spilletidspunkt: 28. jan. kl. 20

Helsinki Act 97

Kunstens rolle i fremti-
dens samfund er til de-
bat, når Helsinki ACT af-
vikles 3.-8. maj 1997 i
Helsingfors. Arrange-
mentet består af en festi-
val, et symposium og di-
verse workshops og
henvender sig til alle,
der virker inden for
scenekunsten samt til
forskere, pædagoger,
kritikere og andre inter-
esserede.

Yderligere informa-
tion: Viveca Hedeberg,
P.O. Box 148, 00511 Hel-
sinki, Finland - Tlf.
+358 9 7739 31

Ny børnescene i København

Cirkusmanden Martin
Arli har i mange år lavet
børne- og dukketeater-
opførelser i vintersæso-
nen, og nu har han etab-
leret en ny børnescene i
København, Professor
Arlis Dukke-Teater, der
har til huse på Aboule-
varden 32.

Åbningsforestillingen
er »Aladdins forunder-
lige rejse«, bygget over
den nok så bekendte
fortælling, men hvor
professor Alfred Theo-
dor Arli optræder i
egenskab af bl.a. guld-
graver på Fanø og
sørøver i Tivoli-søen.

Forestillingen spiller
hverdage kl. 9 og 11.

Baltisk festival i Silkeborg

Fra 6.-10. november blev
Silkeborg Dukketeater-
festival afviklet under te-
maet »Østersøen
rundt«. Det var den 5.
baltiske festival med
gæstende teatre fra Sve-
rige, Finland, Rusland,
Estland, Polen og Tysk-
land.

Mini-festival i Vordingborg

Den 25. og 27. januar
1997 afholdes der igen
Mini-teaterfestival i Vor-
dingborg, hvor bl.a.
Møllen, Gruppe 38,
Nørregaard & Reiche
og Jakob Mendels Tea-
ter deltager - tillige med
Figurenteater Homun-
kulus fra Berlin.

Det endelige program
udsendes i slutningen af
december, og arran-
gøren Klaus Berg kan
kontaktes for yderligere
oplysninger på tlf.
53 78 63 91.

Gode tilbud

Børneteater i blad-, bog- og bomuldsform, på video og på plakaten. Gode tilbud som (jule)gaver, udsmykning, påklædning med mere.

Intet spil for galleriet

- et strejftog gennem dansk børneteater i 25 år.

Af Carsten Jensen.

Det nye danske børneteaters historie, tilsat anekdoter og med nyttige registre. 200 sider, rigt illustreret. Kun 128 kroner.

"Ualmindelig veloplagt" (Politiken)

"Imponerende og omfattende" (Det Fri Aktuelt)

"Flot og spændende" (Rampelyset)

Velskrevet, veloplagt og morsom - en guldgrube" (Lektørdtalelsen)

Teater i øjenhøjde.

Video om dansk børneteater, produceret for nogle år siden af Klaus Kjeldsen i samarbejde med Dansk ASSITEJ.

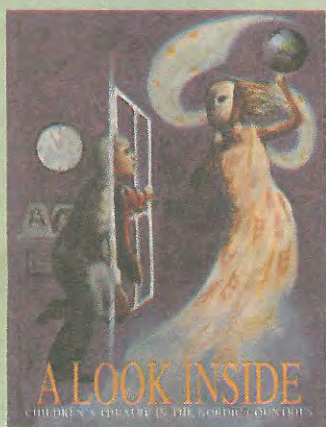
Videoen fortæller i ord og billeder om det danske børneteater, der nyder så stor anerkendelse i Danmark og udlandet. Fås også i en spansk-sproget udgave - den engelske udgave er nu udsolgt.

150 kroner
inkl. forsendelse.

Plakatsæt. Danske børneteatre sætter en ære i at fremme smukke plakater til de enkelte forestillinger. Plakaterne er oplagte til udsmykning såvel i skoler og institutioner som i børneværelser. Plakatsættene tilbydes i tre forskellige aldersgrupper og sendes i solidt paprør. 10 flotte plakater for 120 kroner, inkl. forsendelse.

A Look Inside.

Engelsk-sproget magasin på 20 sider om børneteater i Norden, produceret til brug for den internationale ASSITEJ-kongres i Rostov, Rusland. Kan bruges ved besøg af eller hos udenlandske børneteaterinteresserede. 10 kroner plus forsendelse.

Abonnement på Børneteateravisen i 1997.

Det er muligt at få et privat abonnement på Børneteateravisen, sendt direkte til hjem-adressen. Avisen udkommer fire gange om året, og i prisen indgår ligeledes det store udbudskatalog, Den Røde Brochure 1997-98.

Kun 98 kroner
inkl. forsendelse.

Den Røde Brochure 1996-97.

Det store katalog på 232 sider over sæsonens udbud af børne- og ungdomsteaterforestillinger. Inklusive nyttige oplysninger om refusion og afvikling af forestillinger samt adresser m.m. Udkom i april 96. Kun 10 kroner (plus 15 kr. i forsendelse).

OBS: Det nye katalog kommer i april 1997!

Den Røde Brochure 1997-98.

Det store katalog over de børne- og ungdomsteatre, der tilbyder børne- og ungdomsforestillinger i sæson 1997-98, udkommer i april før den store teaterfestival.

Sendes gratis til institutioner, skoler, enkeltpersoner m.m., samt alle de enkeltpersoner, der abonnerer på Børneteateravisen. Vil man have ekstra eksemplarer, kan disse bestilles allerede nu.

Kun 10 kroner
(plus 15 kroner i forsendelse).

Årets Festivalplakat.

Plakaten til årets festival i Hvidovre er lavet af kunstneren Christian Hansen. (Motiv som på T-shirt.

20 kroner
plus forsendelse i paprør.

UDKOMMER
APRIL '97

T-shirts.

Fra restlageret af T-shirts med årets festivalplakat som motiv sælges T-shirts til børn (str. 7-9, 9-11) og voksne (small, large og X-Large). Husk at angive størrelse. 25 kroner plus forsendelse.

Muleposer. Støt miljøet og børneteateret og brug en mulepose til de daglige indkøb. Gedigen blå bomuldspose med hanke og skulderrem og den internationale børneteaterorganisations logo eller en tyndere model med festivallogoet.

10 kroner plus forsendelse.

JEG BESTILLER HERMED:

- ___ ex. af bogen om dansk børneteater á kr. 128,-
- ___ ex. af video á kr. 150,- + forsendelse kr. 15,- ___ dansk ___ spansk (sæt kryds).
- ___ stk. plakatsæt á kr. 120,- til A___ = småbørn, B___ = mellemgruppe, C___ unge (sæt kryds).
- ___ Abonnement på Børneteateravisen 1997 á kr. 98,-
- ___ ex. af Den Røde Brochure 1996-1997 á kr. 10,- plus forsendelse (ialt kr. 25,-)
- ___ ex. af Den Røde Brochure 1997-1998 á kr. 10,- plus forsendelse (ialt kr. 25,-)
- ___ Sendes straks efter udgivelsen i april 1997.
- ___ ex. af magasinet »A Look Inside« á kr. 10,- plus forsendelse.
- ___ stk. T-shirts á kr. 25,- • 7-9 år: ___ • 9-11 år: ___ • Small: ___ • Large: ___ • X-Large: ___
- ___ stk. festivalplakat á kr. 20,- plus forsendelse.
- ___ stk. mulepose á kr. 10,- plus forsendelse. ASSITEJ-logo: ___ Festival-logo: ___

Navn: _____
 Adresse: _____
 Postnr. og by: _____
 Telefon: _____
 Som betaling vedlægges check kr.: _____
 ___ Beløbet bedes opkrævet (Opkrævningsgebyr kr. 15,-)
 ___ Indbetalt på gironummer 518-4673